

2018. AASTA III KVARTALI VAHEARUANNE

Vahearuanne on koostatud kooskõlas rahvusvahelise raamatupidamisstandardiga IAS 34 „Vahearuanne” ja Eesti Panga kehtestatud nõuetega finantsasutuste kvartaluaruannete kohta.

LUMINOR BANK AS, Eesti

SISUKORD

TEGEVUSARUANNE	3
LÜHENDATUD KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE VAHEARUANNE	12
LÜHENDATUD KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMIARUANNE	
30. SEPTEMBRIL 2018 LÖPPENUD PERIOODI KOHTA	12
LÜHENDATUD KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE SEISUGA 30. SEPTEMBER 2018	13
LÜHENDATUD KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE	
ARUANNE 30. SEPTEMBRIL 2018 LÖPPENUD PERIOODI KOHTA	14
LÜHENDATUD KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE	
30. SEPTEMBRIL 2018 LÖPPENUD PERIOODI KOHTA	15
LÜHENDATUD KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE VAHEARUANDE LISAD	16
LISA 1. OLULISTE TEHINGUTE JA SÜNDMUSTE KOKKUVÕTE	16
LISA 2. OLULISED ARVESTUSPÕHIMÕTTED	16
LISA 3. RISKIDE JUHTIMINE	20
LISA 4. KAPITALI JUHTIMINE	22
LISA 5. INTRESSITULU	23
LISA 6. INTRESSIKULU	23
LISA 7. KOMISJONI- JA TEENUSTASUTULU	23
LISA 8. SULARAHA JA NÕUDED KESKPANGALE	23
LISA 9. NÕUDED KREDIIDIASUTUSTELE	23
LISA 10. LAENUD JA NÕUDED KLIENTIDELE	24
LISA 11. VÕLAD KREDIIDIASUTUSTELE	24
LISA 12. VÕLAD KLIENTIDELE	25
LISA 13. VÄLJASTATUD VÕLAKIRJAD	25
LISA 14. TINGIMUSLIKUD VARAD JA KOHUSTUSED NING TULEVIKUTEHINGUD	25
LISA 15. FINANTSVARADE JA -KOHUSTISTE ÕIGLANE VÄÄRTUS	26
LISA 16. SEOTUD POOLED	28
LISA 17. SEGMENTIARUANDLUS	29
LISA 18. MAKSUD	31
LISA 19. LUMINOR BANK AS ERALDISEISVAD KONSOLIDEERIMATA PÕHIARUANDED	31
LISA 20. SÜNDMUSED PÄRAST FINANTSARUANDE KUUPÄEVA	35
KONTAKTANDMED	36

TEGEVUSARUANNE

Ülevaade

Luminor on uue põlvkonna finantsteenuste pakkuja, mis on loodud 1. oktoobril 2017 pärast DNB Bank ASA (äriregistri kood 984 851 006) ja Nordea Bank AB (Rootsi äriregistri kood 516406-0120) Balti äride ühendamist, kohalike ettevõtete ja finantsiliselt aktiivsete inimeste jaoks.

Luminor on 1.1 miljoni kliendi ja ligi 3,000 töötajaga suuruselt kolmas finantsteenuste osutaja Baltimaades, kellel on ca 16% hoiuste ja ca 22% laenude turuosa. Luminor on kapitaliseeritud 17,3% ulatuses esimese taseme põhiomavahenditega (CET 1), mille maht on 1,8 miljardit eurot.

Luminori eesmärk on olla parim finantskeskkond kohalike ja tegusate inimeste ja ettevõtete jaoks.

13. septembril 2018 allkirjastasid DNB Bank ASA (DNB) ja Nordea Bank AB (Nordea) lepingu USA päritolu erakapitalifondiga Blackstone enamuososaluse müügiks Luminoris. Tehingu tulemusena omandab Blackstone 60% suuruse enamuososaluse pangas. Nordea ja DNB säilitavad kumbki Luminoris 20% osaluse ning jätkavad omanikena endiselt ettevõtte nõukogus, pakuvad ekspertteadmisi ja toetavad jätkuvalt panka pikaajalise rahastamisega. Täiendavalt käivad läbirääkimised Nordea ja Blackstone'i vahel Nordea 20%-lise osaluse väljaostmiseks lähiaastatel. Tehingu lõpuleviimine sõltub Euroopa Keskpanga ja kohalike finantsjärelevalveasutuste heakskiidust ning peaks toimuma orienteeruvalt 2019. aasta esimeses pooles.

Tegemist on üleilmselt viimase aastakümne suurima erakapitalifondi investeringuga universaalpanka ning iseseisvuse taastamise järgse perioodi suuruselt teise finantssektori ostutehinguga Baltikumis.

Luminor Bank AS (või Luminor Eesti) pakub oma klientidele laias valikus tooteid ja teenuseid kõikide pangakanalite, sealhulgas digikanalite kaudu. Panga peakontor on Tallinnas ning 10 harukontorit asuvad Tartus, Pärnus, Viljandis, Rakveres ja Jõhvis ning sularahavaba nõustamiskontor Kuressaares. Luminoril on üle Eesti 100 sularahautomaati.

2018. aasta III kvartali lõpus töötas Luminor Eestis ca 700 täistööajaga töötajat ning meie kliendiportfell koosneb 139,000 era- ja ärikliendist. Luminor Eesti on oma 17% laenude ja 10% hoiuste turuosaga suuruselt kolmas finantsteenuste osutaja Eestis. 2018. aasta III kvartali lõpu seisuga on Luminor Eesti kapitaliseeritud esimese taseme põhiomavahenditega 18,09% ulatuses

Luminor Eesti konsolideerimisgruppi kuulub kokku viis tütarettevõtet: Luminor Liising AS, mis pakub liisingut sõidukite, rasketehnika ja muude varade soetamiseks; Luminor Pensions Estonia AS, mis keskendub klientide pensionivara kasvatamisele; Luminor Kindlustusmaakler OÜ, mis osutab kindlustusmaakleri teenuseid, ning Promano OÜ ja Uus-Sadama 11 OÜ, mis pakuvad varahaldusteenuseid

Makromajanduslik ülevaade

Ootuspäraselt aeglustus Eesti majanduse hea kasvutempo 2018. aasta II kvartalis aastataguses võrdluses marginaalselt 3,7%-ni võrreldes erakordselt kiire tempoga möödunud aasta lõpus (IV kvartalis aasta võrdluses koguni 5%). Peamiseks positiivseks arengu on (kauba) ekspordikasvu elavnemine aasta alguse möödudalt tempolt. Selle tulemusena on Eesti ekspordikasv esimese 9 kuu kokkuvõttes püsinud (jooksevhindades) euroala kiiremate seas. Majanduskasvu aeglustumise peamiseks põhjustajaks olid sedakorda ettevõtete investeringud. Majandusharudest andsid majanduse lisandväärtusesse tugevaima panuse ehitussektor ja ekspordile orienteeritud tööstus, millele järgnesid teadus ja tehnoloogia ning veondus ja laondus. Tarbimine on tugeva tööturu toel jäänud oodatult üsna stabiilseks. Tarbijad ei ole veel oma rahakotiraudu avanud, et kulutada hiljutise maksureformi (mis suurendas maksuvaba tulu) tulemusel neile kätte jäänud lisaraha. See jätab võimaluse tuleviku kulutuste kasvuks, mida võiks täiendavalt toetada energiahindade toel järkjärgult taanduv kiire hinnakasv järgmisel aastal.

Eesti majanduskasv peaks ootuste kohaselt laiapõhjaliselt jätkuma ning tsüklilised sise- ja välissektorite näitajad (sealhulgas möödudalt taandunud majanduse ja tarbijate kindlustunne) viitavad heale tempole ka teisel poolaastal. Tööstuse lisandväärtuse kasv on käesoleval aastal olnud möödunud aastast tugevam, samas tellimuste kasv on olnud kiirem siseturul. Väliskeskonna riskid on viimastel kuudel kasvanud, mis võib viia möödudkama kasvuni. Eesti avatud majandus on euroala ja Põhjamaade majandusega tugevalt integreeritud ning jätkab nendega käsikäes arenemist. Kolm peamist kaubanduspartnerit: Soome, Rootsi ja Saksamaale hõlmavad 40% Eesti otseeksportidest. Keskpikas perspektiivis sõltub majanduskasv üha suuremal määral tootlikkusesse tehtud investeringutest, kuna tööhõive kasv aeglustub ja ka välisturgudel on tagasihoidlikumat kasvutempot oodata. Kiire palgakasv ei püsi ilma tootlikkuse kasvuta. Järgmiseks aastaks prognoosib Luminor praeguse tugeva kasvu järkjärgulist aeglustumist koos möödudkama hinnakasvuga kuna majandust jahutavad väliskeskonnast tulenevad vastutuuled.

Kokkuvõttes on riskid, mis mõjutavad 2018. aastaks prognoositavat (aasta võrdluses) 3,5% kasvu, üsna tasakaalustatuna, sest tööturg püsib tugev ja suurenevad tootmisvõimsuse piirangud ja ELi struktuurifondide uus voog peaks aitama kaasa investeringute järkjärgulisele taastumisele. Arvestades madalat ligikaudu 6%st tööpuudust esimesel poolaastal ning kosuvaid sissetulekuid, on kodumajapidamiste kindlustunne tarbida jätkuvalt hea hoolimata väliskeskonnas kasvavatest riskidest. Tarbijate soov teha

püsikaupade oste püsis II kvartalis endiselt suur. Väljakutseks on kiire hinnatõusu ohjamine, mis ületab oodatust kiiremalt kasvanud energiahindade toel märkimisväärselt euroala keskmist.

Tegevusülevaade

Luminor jätkas kolmandas kvartalis organisatsiooni juhtimisstruktuuri õiguslike ümberkorraldustega, mis näeb ette Luminori Baltikumi üksuste täieliku integreerimise ühtseks pangaks peakontoriga Eestis ning filiaalidega Lätis ja Leedus.

Mais sai Luminor Euroopa Keskpangalt kinnituse Leedu ja Läti filiaalide asutamiseks ja tegevuse alustamiseks alates ühinemise jõustumisest. 28. juunil 2018 sai Luminor Euroopa Keskpangalt nõusoleku viia lõpule piiriülene ühinemine. Juriidiline muudatus plaanitakse lõpule viia 2. jaanuaril 2019.

Jaepangandus

Luminori eesmärk on teha äri jätkusuutlikult ning pakkuda siinsetele klientidele parimaid tooteid ja teenuseid. 2018. aasta III kvartali lõpuks oli Luminor Eestil 116,000 jaepanganduse klienti. Keskmine laenu- ja hoiusemaht oli stabiilne. Suurepärase kliendikogemuse pakkumine ja klientide vajadustele vastamine on Luminori jaoks väga oluline.

Keskendume toodete ja teenuste automatiseerimisele ja digiteerimisele, et vastata klientide ootustele ja tagada teenuste kättesaadavus ka kaugkanalite kaudu. Enamik kliendikohtumistest ja aktiivsest kliendisuhtlusest toimub kaugkanalite kaudu.

Alates 1. juulist 2018 uuendatakse kõik igapäevatehingutes kasutatavad pangakaardid automaatselt ja saadetakse klientidele mugavalt posti teel.

Meie eesmärk on saada oma sihtklientidele kodupangaks, pakkudes neile professionaalset nõustamist ja suurepäraselt klienditeenindust. III kvartalis keskendus Luminor Eesti jaepanganduse segmendis kodupanga klientide kaarditehingute aktiveerimisele. Soovime, et meie kliendid Luminori pangakaarte aktiivselt kasutaks ja oleksid oma igapäevastes finantstehingutes aktiivsemad. Seda toetas Luminori kaardi aktiveerimise kampaania, mis oli mõeldud klientidele, kellel juba on pangakaart.

Privaatpangandus

Meie privaatpanganduse klientidega seotud tegevus keskendub igapäevastele pangatehingutele ja säästuportfelli kasvatamisele. Aitame suure netoväärtusega eraisikutel ja nende perekondadel oma vara kasvatada, hallata ja säilitada.

III kvartali lõpuks oli Luminor Eestil 1,000 privaatpanganduse klienti. Privaatpangandus sai hoogu juurde 2018. aasta III kvartalis, kui positiivne kasv hoiuste valdkonnas aitas III kvartalis 39 miljoni euro suuruse kasvu saavutada.

2018. aasta III kvartalis keskendus privaatpangandus strateegilisele positsioneerimisele ja uue raha kaasamisele, tehes selleks koostööd Luminori teiste ärisegmentide ja turundusega. 13. septembril 2018 kutsusime oma privaatpanganduse kliendid üritusele, kus neile tutvustati tulevasi makromajanduslikke trende.

Äri- ja korporatiivklientide segmendid

2018. aasta III kvartalis keskendus Luminor Eesti jätkuvalt äri- ja korporatiivklientide teenindamisele ning kvartali lõpuks oli Luminor Eestil 22,000 äri- ja korporatiivklienti.

Luminor Eesti laenuportfelli kasumlikkus 2018. aasta III kvartalis väikeste ja keskmise suurusega äriklientide segmendis näitas positiivset trendi. Tugevdasime oma positsiooni põllumajandussektoris ning keskendusime kliendibaasi suurendamisele ja klientide aktiivsuse kasvatamisele äriklientide sektoris.

Tegevust toetasid piirkondlikud turundusüritused ja turunduskampaania, mis aitasid äriklientidele paremat klienditeenindust pakkuda.

Ärikliendi segmendi tulemused vastasid makromajanduslikule arengule. Suurettevõtetele ja rahvusvahelistele klientidele laenamine avaldas laenamise kasumlikkusele ja hoiuste kasvule head mõju.

Korporatiivkliendid hindavad meie poolt nende vajadustele kohandatud finantstooteid ja teenuseid, mis võimaldavad neil efektiivselt tegutseda ja kasvada. III kvartalis korraldas Luminor Eesti oma igaaastase kliendiürituse, et tugevdada suhet sihtklientidega korporatiiv-, äri- ja eraklientide segmentides.

Liising

Sõidukite, rasketehnika ja muude varade liisingut ning eraisikute ja äriklientide varade rahastamist pakutakse tütarettevõtte Luminor Liising AS kaudu. Liisinguportfelli kogumaht oli 2018. aasta III kvartalis 947 miljonit eurot. Igapäevast müügitgevust toetati aktiivselt koostöös liisingu partneritega panga tavapärase kanalite kaudu.

Pensionid

2018. aasta III kvartalis pakkus Luminor Eesti tütaretevõtte Luminor Pensions Estonia AS kaudu oma klientidele jätkuvalt teise ja kolmanda samba ning tööandja pensionifondide valitsemise teenuseid. Luminor Eesti esimesed pensionifondid tähistasid 15. septembril 2018 oma 10. aastapäeva väga heade tulemustega. Luminori fondid olid 10 aasta tulemuste paremusjärjestuses tipus, edestades konkurenti nii teise kui ka kolmanda samba fondide arvestuses.

2018. aasta III kvartali lõpuks ulatus valitsetavate varade maht 329 miljoni euroni, kasvades II kvartaliga võrreldes 3.5%, ning klientide arv kasvas samuti.

Ettevõtte sotsiaalne vastutus

Oleme loomas uue põlvkonna panka Balti regiooni inimestele ja ettevõtetele, mis arvestab enim piirkonna riikide kultuuri- ja ettevõtlusruumiga. Meie eesmärk on tagada parem elu kohalikele inimestele ja paremad äritegemise võimalused siinsetele ettevõtetele.

Oleme seadnud endale kõrged standardid igapäevatoos. Luminori poolt pakutavad tooted ja teenused on kõrge kvaliteediga ja vastavad klientide ootustele.

Lähtume oma tegevuses vastutustundliku laenamise põhimõttest. Meie jaoks on olulistel kohtadel

eetika ja korrupsioonivastane tegevus, võitlus rahapesuga, kliendiandmete privaatsus ja infoturve, hea pangandustava ning laitmatu maine.. Me ei osale inim- ega tööõiguste rikkumises, korrupsioonis, suure keskkonnakahju tekitamises ega muus tegevuses, mida võidakse käsitada ebaeetiliseks.

Luminorile on oluline, et pangandussektor pakuks eetilisi tooteid ja teenuseid, ning me vastutame selle eest, kellele ja kuidas tooteid ja teenuseid pakutakse.

Rahapesu tõkestamisega seotud tegevus

Luminoris valitseb nulltolerants rahapesu ja muu finantskuritegevuse riski suhtes ning selliste riskide identifitseerimiseks, juhtimiseks ja kontrollimiseks on Luminor välja töötanud ja rakendanud ulatuslikke meetmeid. Me tegutseme, vastates rahapesu tõkestamise ja sanktsioonidega seotud seadustele, ning järgime nii kohalike seadusandjate, järelevalveorganite kui ka asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide juhiseid, soovitusi ja standardeid, samuti kohalike pangaliitude ja rahapesu andmebüroo kehtestatud nõudeid kõikides Balti riikides.

Meie vastavuskontrolli ja rahapesu tõkestamise (AML) funktsioonid toimivad Baltimaade üleselt ning meil on kompetentsikeskused ja kogenud spetsialistid järgmistes valdkondades: andmekaitse, AML / Certified Fraud Examiners (CFT), FATCA, IT vastavuskontroll ja digitaalsed kanalid, Business Integrity, pangatooted ja uute toodete arendus. Luminori rahapesu tõkestamise ja finantskuritegevuse tõkestamise üksustes töötab kokku üle saja professionaali, kes tagavad tugeva vastavuskontrolli raamistiku ja protsesside rakendamise kogu organisatsioonis.

Olulisemad sündmused pärast 30. septembrit 2018

Luminor on loonud programmi keskpika tähtajaga võlakirjade emiteerimiseks (Euro Medium Term Note), mis võimaldab väljastada võlakirju standardiseeritud dokumentatsiooni alusel. Programmil on kaks eesmärki: omanikpankade rahastuse asendamine ning Luminori äritegevuse toetamine ja finantseerimine.

Programmi alusel saab Luminor edaspidi välja anda eri mahu ja tähtajaga võlakirju. 10. oktoobril 2018. emiteeris Luminor esimest korda avaliku emissiooni teel võlakirjaprogrammi raames 350 miljoni euro ulatuses tagamata võlakirju tähtajaga kolm aastat ja intressimääraga 150 protsendipunkti. Nimetatud võlakirjad on noteeritud Iirimaa väärtpaberibörsil. Võlakirju märkisid kokku 46 institutsionaalset investorit Baltikumist ja mujalt Euroopast, kokku 14 riigist. Võlakirjaemitent oli Luminor Bank AS (Eesti), võttes arvesse nii peatselt muutuvat omanikeringi kui oodatavat Luminori üksuste piiriülest ühinemist alates jaanuarist 2019, mille tulemusena saavad Luminor Bank ASist (Läti) ja Luminor Bank ABst (Leedu) Luminor Bank ASi (Eesti) filiaalid.

Moody's Investor Service kinnitas 10. oktoobril 2018. lisaks enne Luminor Bank ASi võlakirjaemissiooni kinnitatud esialgsele reitingule (P)Baa2 tagamata keskpika tähtajaga võlakirjaemissiooni reitinguks Baa2. Kinnitatud reitingu eeldused ja sisu selgitatakse detailsemalt Moody's Investor Service'i 13. septembril 2018. avaldatud reitinguülevaates.

Muud sündmused

11. novembril 2018. kutsuti tagasi Luminor Bank ASi juhatuse liige Monika Peetson. Alates 12. novembrist 2018. nimetati uueks juhatuse liikmeks Andrius Načajus. Luminor Bank ASi juhatus koosneb kolmest nõukogu poolt ametisse nimetatavast liikmest: Gunnar Toomemets – juhatuse esimees, Sander Klaos – juhatuse liige ja Andrius Načajus – juhatuse liige.

Finantstulemused

DNB ja Nordea Baltikumi äride ühendamine avaldas kontserni finantstulemustele ja tegevusfookustele märkimisväärset mõju. Ühendamiseline konsolideeritud finantsinformatsioon kajastab vaid DNB üksuste tulemusi, kuid alates 1. oktoobrist 2018. ka

Nordea varade ja kohustuste omandamist. Tänu ühendamisele on konsolideeritud finantstulemuste võrreldavus ajavahemikus jaanuar–september 2017 ja jaanuar–september 2018 limiteeritud.

2018. aasta III kvartalis teenitud puhaskasum oli 7.1 miljonit eurot, mis oli 7.5 miljonit eurot vähem kui 2018. aasta II kvartalis, seda eelkõige tänu laenudega seotud kahjumite vähenemisele, mis suurendas puhaskasumit II kvartalis. Puhasintressimarginaal oli muutumatult 1.8%. Neto teenustasutulu äri- ja eraklientidelt suurenes 2018. aasta III kvartalis 3% võrrelduna 2018. aasta II kvartaliga.

PÕHINÄITAJAD*

(tuhandetes eurodes)	jaan-sept 2018	III kv 2018
Puhaskasum	24 476	7 081
Keskmine omakapital	467 385	468 998
Omakapitali tootlus (ROE), %	7.0	6.0
Varad, keskmine	3 780 807	3 943 547
Varade tootlus (ROA), %	0.9	0.7
Neto intressitulu	53 206	17 641
Intressikandvad varad, keskmine	3 745 001	3 904 505
Neto intressimarginaal (NIM), %	1.9	1.8
Kulude ja tulude suhe (C/I), %	65.0	56.7

* Kvartali suhtarve ja perioodi jaanuar–september 2018 suhtarve (ROE, ROA, NIM, C/I) on väljendatud aastapõhiselt.

Selgitused:

Keskmine omakapital = (omakapital aruandeperioodi lõpus + omakapital eelmise perioodi lõpus) / 2

Omakapitali tootlus (ROE) = puhaskasum / keskmine omakapital × 100%

Varad, keskmine = (varad aruandeperioodi lõpus + varad eelmise aruandeperioodi lõpus) / 2

Varade tootlus (ROA) = puhaskasum / varad, keskmine × 100

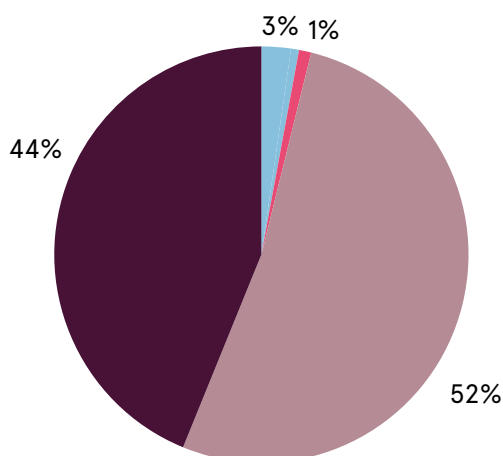
Intressi kandvad varad, keskmine = (intressi kandvad varad aruandeperioodi lõpus + intressikandvad varad eelmise perioodi lõpus) / 2

Neto intressimarginaal (NIM) = neto intressitulu / intressi kandvad varad, keskmine × 100

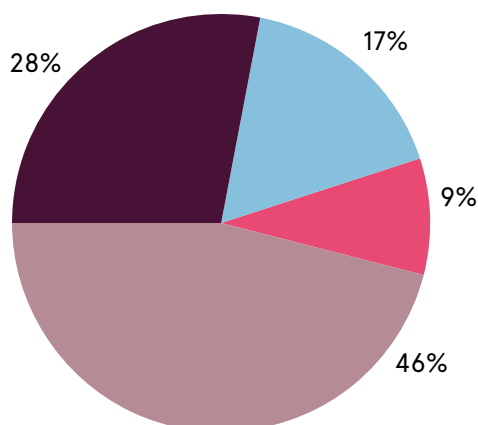
Kulude ja tulude suhe (C/I), % = tegevuskulud kokku / tegevuskasum kokku × 100

Klientidele väljastatud laenude maht oli stabiilne ja ulatus 30. septembri 2018. aasta seisuga kokku 3.3 miljardi euroni. Mittefinantsettevõtetele väljastatud laenud moodustasid 52% ja eraklientidele väljastatud laenud 44% Luminor Eesti laenuportfellist. Luminori laenude turuosa Eestis oli ligikaudu 17%.

LAENUD

HOIUSED

Valitsemissektor

Muud finantsettevõtted

Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted

Erakliendid

Valitsemissektor

Muud finantsettevõtted

Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted

Erakliendid

Klientide hoiused (arvestamata krediidasutuste hoiuseid) ulatusid 30. septembri 2018. aasta seisuga kokku 1.8 miljardi euroni, suurenedes 5% võrrelduna 30. juuniga 2018. Mittefinantsettevõtete hoiused moodustasid 46% ja eraklientide hoiused 28% Luminor Eesti hoiuste portfelist. Luminori hoiuste turuosa Eestis oli ligikaudu 10%.

Laenude ja hoiuste suhtarv vähenes 2018. aasta III kvartalis 185%ni võrrelduna 2018. aasta II kvartali vastava suhtarvuga 195%.

VARADE KVALITEET III KV

Luminor Eesti ASi laenuportfelli krediitkvaliteet 2018. aasta III kvartali lõpu seisuga jäi tavapärasele tasemele. Septembrikuu lõpuks tehtud eraldised bilansilistele oodatavatele krediitkahjudele olid arvestuslikult 42 miljonit eurot ehk ligikaudu 1.3% grupi laenuportfelist ning perioodil olulisi muudatusi ei toimunud. 76% tehtud provisjonidest on arvestatud laenuportfelli osalt, mis ületavad maksetähtpäeva enam kui 90 päeva.

(tuhandetes eurodes)	Erakliendid	Kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted	Muud finantsettevõtted	Valitsemissektor	Kokku*
Laenud, bruto	1444 442	1749 174	42 984	99 658	3 336 258
Laenukahjumite eraldised	-7 665	-34 306	122	0	-41 849
Laenud, neto	1436 777	1714 868	42 862	99 956	3 294 463
Allahinnatud laenud, bruto	24 381	118 090	12	6	142 489
Allahindluse määr %	0.53%	1.96%	0.28%	0.00%	1.25%
Allahinnatud laenud, bruto vs. laenud, bruto (NPL määr) %	1.69%	6.75%	0.03%	0.01%	4.27%
Laenukahjumite eraldised vs. allahinnatud laenud, bruto %	31.44%	29.05%	1 016.67%	0.00%	29.37%

* ei sisalda laene krediidasutustele

Selgitused:

Allahindluse määr % = Laenukahjumite eraldised / Laenud, bruto

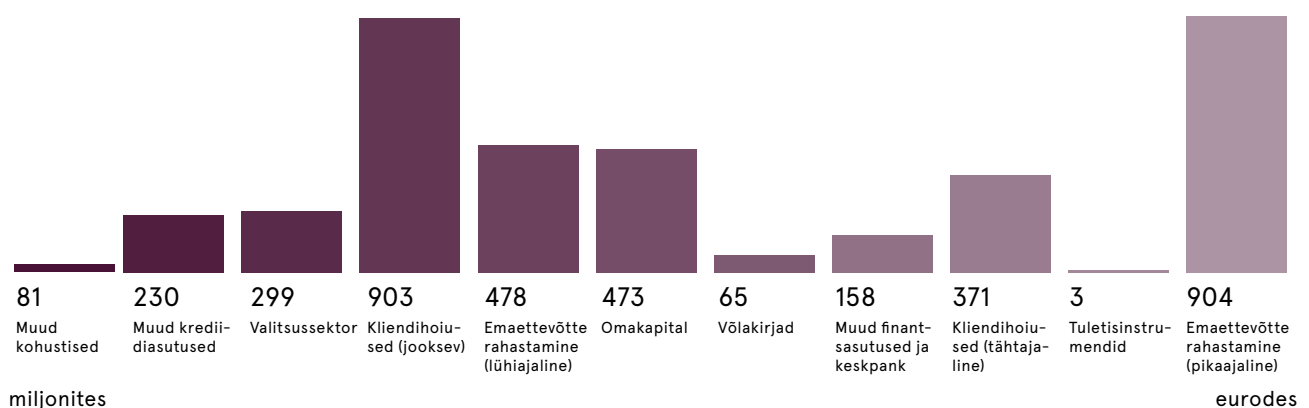
Allahinnatud laenud, bruto vs Laenud, bruto (NPL määr) % = Allahinnatud laenud, bruto / Laenud, bruto

Laenukahjumite eraldised vs Allahinnatud laenud, bruto = Laenukahjumite eraldised / Allahinnatud laenud, bruto

RAHASTAMINE

Luminor Eestil on tugev ja usaldusväärne likviidsusriski profiil. Rahastamisbaas koosneb suurest hoiustebaasist, emiteeritud võlväärtpaberitest ja omanikpankadelt saadud rahastamisest. Rahastamisbaas on nomineeritud peamiselt eurodes.

Kolmanda kvartali lõpus oli Luminor Eesti kasutanud 1.38 miljardit eurot rahastamist omanikpankadelt.

Kasutuses olev omanikpankade poolne rahastamine ulatub Luminori kontserni tasandil 3.97 miljardi euroni ja see on vormistatud sündikaatlaenuuna, mida kumbki omanikpank finantseerib 50% ulatuses. Pikaajaline rahastamine on alates 1. oktoobrist 2017, mil Luminor

loodi, tagatud kuueks (4 + 2) aastaks ning lühiajaline rahastamine on vormistatud 364-päevase vaba tagasimaksega krediidi vormis. Lisaks kasutuses olevale rahastamisele on olemas spetsiaalne krediidiilin summas 0.92 miljardit eurot (praegu kasutamata). Kui Luminor kasutab pikaajalist (pikema tähtajaga kui üks aasta) hulgrahastamist, on eesmärgiks omanikpankade poolset rahastamist võrdse summa ulatuses amortiseerida.

REITING

13. septembril 2018. kinnitas Moody's Luminor Bank ASile esimest korda pikaajaliste hoiuste reitingu stabiilse väljavaatega. Luminor Eestile on lisaks antud järgnevad krediidi hinnangud.

Reiting	Moody's
Esiolgne tagatiseta võlakirjade (MTN) reiting	Baa2
Välis- ja kohalikus valuutas pikaajaliste pangahoiuste reiting	Baa1
Välis- ja kohalikus valuutas lühiajaliste pangahoiuste reiting	P-2
Baaskrediidi hinnang (BCA)	Ba1
Kohandatud baaskrediidi hinnang Ba1	Ba1
Lühi- ja pikaajaline vastaspoole riskihinnang	A3/P-2
Lühi- ja pikaajaline vastaspoole riski reiting	A3/P-2

11. oktoobril 2018. kinnitas Moody's Luminor Bank ASile (Eesti) lõpliku kohalikus valuutas emiteeritud pikaajaliste tagamata võlakirjade reitingu tasemel Baa2 ja andis sellele stabiilse väljavaate.

Kinnitatud reitingud sisaldavad ettevaatavat hinnangut Luminori grupi tegevusele tervikuna, võttes arvesse nii muutuvat omanikeriingi kui oodatava Luminori piiriülese ühinemise mõju, mille tulemusena saavad alates 2. jaanuarist 2018. Luminor Bank ASist (Läti) ja Luminor Bank ABst (Leedu) Luminor Bank ASi (Eesti) filiaalid.

LIKVIIDUS

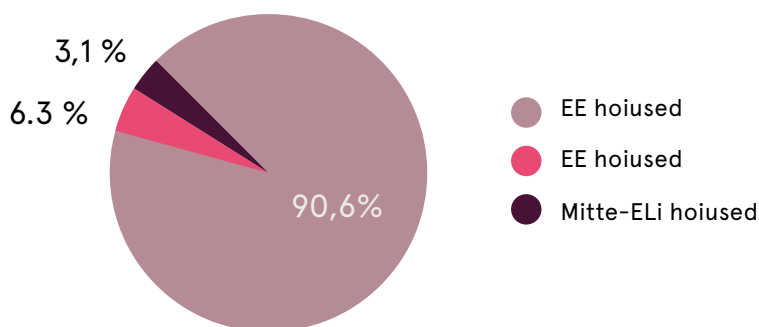
Luminor Eesti LCR (likviidsuskattekindaja) oli delegeeritud õigusaktide likviidsuskattekindaja määratluse kohaselt 2018. aasta III kvartali lõpuks 162.9%. Likviidsuspuhver koosneb kõrglikviidsetest keskpanga jaoks kõlblikest väärtpaberitest ja sularahast.

2018. aasta kolmanda kvartali lõpus oli Luminor Eesti NSFR (stabiilse netorahastamise kindaja) 111.3%, rakendades RSFi (nõutava stabiilse rahastamise) tegurit 85% selleks kvalifitseeruvate tagatud hüpoteeklaenude puhul.

Määr	30. september 2018	30. juuni 2018	30. märts 2018	31. detsember 2017
LCR	162.9%	160.7%	133.3%	112.0%
NSFR**	111.3%	108.4%	100.5%	102.0%

** hüpoteeklaenu, mis kvalifitseeruksid 35% või madalama riskikaaluga, on arvatud 85% RSFi teguriga

Hoiuste struktuur

Hoiused kuuluvad peamiselt Eesti residentidele. Kokku 96.9% kõikidest eraklientide ja mittefinantsettevõtete hoiustest pärineb ELi residentidelt.

KAPITAL

Luminor Eesti kapitali adekvaatsuse suhtarv ulatus 2018. aasta 30. septembriks 18.09%ni (31. detsembril 2017 vastavalt 17.69%),

ületades seatud eesmärgi, milleks on 17.0%. Kapitali adekvaatsuse suhtarv kasvas auditeerimise ja arvestusliku kasumi lisandumise tõttu 6-kuulise perioodi eest lõpuga 30. september 2018. Kapitali adekvaatsus on täielikult tagatud CET1 (esimese taseme omavahenditeks) kvalifitseeruva kapitaliga.

Kapitali suhtarvud

Positsioon	III kv 2018 Kontsern	II kv 2018 Kontsern	I kv 2018 Kontsern	IV kv 2017 Kontsern
Kapitali adekvaatsus	18.09%	17.55%	17.57%	17.69%
Finantsvõimenduse määr	11.45%	11.22%	11.24%	11.72%
Esimese taseme põhiomavahendite suhtarv (CET 1)	18.09%	17.55%	17.57%	17.69%
Esimese taseme omavahendite suhtarv (TIER 1)	18.09%	17.55%	17.57%	17.69%
Koguomavahendite suhtarv	18.09%	17.55%	17.57%	17.69%

OMAVAHENDITE NÕUDED

(tuhandetes eurodes)	30. september 2018	31. detsember 2017
RISKIPOSITSIOON	2 509 442	2 517 074
RISKIGA KAALUTUD VARA KREDIIDIRISKI, VASTASPOOLE KREDIIDI- NING LAHJENDUSRISKI NING REGULEERIMATA VÄÄRTPABERIÜLEKANNETE PUHUL	2 314 732	2 322 026
1.1 Standardmeetod (SA)	2 314 732	2 322 026
1.1.1 Standardmeetodi riskipositsiooni klassid, va. väärtpaperistamise positsioonid	2 314 732	2 322 026
Keskvalitsused või keskpangad	0	0
Piirkondlikud valitsused või kohalikud omavalitsused	11 201	8 789
Krediidasutused või investeerimisühingud	32 981	53 950
Ettevõtted	1 131 750	1 161 641
Jaekliendid	452 556	508 870
Kinnisvarale seatud hüpoteekidega tagatud	383 150	370 846
Makseviivituses olevad riskipositsioonid	152 126	78 707
Omakapital	1 462	1 482
Muud kirjed	149 506	137 743
RISKIPOSITSIOONI KOGUSUMMA POSITSIOONI-, VALUUTA- JA TOORMERISKIDE PUHUL	25	0
RISKIPOSITSIOONI KOGUSUMMA OPERATSIOONIRISKI PUHUL	193 307	193 307
RISKIPOSITSIOONI KOGUSUMMA KREDIIDIVÄÄRTUSE KORRIGEERIMISE PUHUL	1 378	1 741

PILLAR 3. RISKIGA KAALUTUD VARADE ÜLEVAADE

Tabelis on välja toodud riskiga kaalutud varad (RWA) riskitüübi ja positsiooni järgi kooskõlas Pillar 3 avalikustamismenetega, väljendades krediidiriski, tururiski, operatsiooniriski ja krediiväärtuse korrigeerimise riski jaotust.

(tuhandetes eurodes)	Riskiga kaalutud varad 30. september 2018	Riskiga kaalutud varad 30. juuni 2018	Riskiga kaalutud varad 31. detsember 2017	Miimumkapitali nõuded 30. september 2018
1 Krediidirisk (v.a vastaspoole krediidirisk)	2 312 504	2 334 422	2 322 026	185 000
2 sh standardmeetod	2 312 504	2 334 422	2 322 026	185 000
6 Vastaspoole krediidirisk	2 021	2 414	1 741	162
7 sh turuväärtuse meetod	644	854	0	51
12 sh krediiväärtuse korrigeerimine	1 378	1 561	1 741	110
13 Arveldusrisk	0	0	0	0
14 Väärtpaberistamise positsioonid pangaportfellis (pärast ülemäära kohaldamist)	0	0	0	0
19 Tururisk	25	34	0	2
20 sh standardmeetod	25	34	0	2
22 Suur riskide kontsentreerumine	0	0	0	0
23 Operatsioonirisk	193 307	193 307	193 307	15 465
24 sh baasmeetod	193 307	193 307	193 307	15 465
27 Mahaarvamise künnisest väiksemad summad (kohaldatakse 250% riskikaalu)	0	0	0	0
28 Alammäära korrigeerimine	0	0	0	0
29 Kokku	2 507 858	2 530 178	2 520 298	200 629

SUURED RISKIPOSITSIOONID

(tuhandetes eurodes)	30. september 2018		31. detsember 2017	
	Arv/Summa	% neto regulatiivsest kapitalist	Arv/Summa	% neto regulatiivsest kapitalist
Suurte riskipositsioonidega klientide arv	5		4	
Nõuded suurte riskipositsioonidega klientide vastu	291 229	63%	251 927	57%
Kapitali adekvaatsuse arvutamise arvesse võetud regulatiivne kapital	462 033		445 165	

JUHATUSE ARUANNE

Luminor Bank ASi 2018. aasta III kvartali vahearuanne sisaldab järgmisi osasid ja aruandeid:

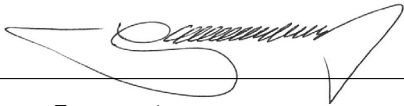
tegevusaruanne;

Lühendatud konsolideeritud raamatupidamise vahearuanne.

Luminor Bank ASi III kvartali vahearuanandes esitatud andmed ja lisateave on õiged ja täielikud, konsolideeritud finantsaruanded kajastavad kontserni finantsseisundit, majandustulemusi ja rahavoogu õiglaselt ja õigesti.

Lühendatud konsolideeritud raamatupidamise vahearuanne on koostatud kooskõlas rahvusvahelise raamatupidamisstandardi IAS 34 „Vahearuanne” põhimõtetega ja Eesti Panga teabe avaldamiseks kehtestatud nõuete kohaselt.

Luminor Bank AS ja panga tütarettevõtted tegutsevad jätkuvalt.

Gunnar Toomemets

Juhatuse esimees

Tallinn, 27. november 2018

LÜHENDATUD KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE VAHEARUANNE

Lühendatud konsolideeritud koondkasumiaruanne 30. septembril 2018 lõppenud perioodi kohta

(tuhandetes eurodes)	Lisa	1. jaanuar 2018 kuni 30. september 2018	1. jaanuar 2017 kuni 30. september 2017	III kv 2018	III kv 2017
Intressitulu	5	60 910	10 742	20 941	3 631
Intressikulu	6	-7 703	-1 795	-3 300	-808
Neto intressitulu		53 206	8 948	17 641	2 823
Komisjoni- ja teenustasutulu	7	14 943	779	5 077	281
Komisjoni- ja teenustasukulu		-3 199	-28	-995	-8
Neto komisjoni- ja teenustasutulu		11 744	751	4 081	273
Netotulu valuutatehingutelt		2 743	32	1 016	13
Netokasum õiglasel väärtusel kajastatud finantsvaradelt läbi kasumiaruande		98	0	73	0
Muud tegevustulud		2 575	531	-288	96
Muud tegevuskulud		-113	-193	-29	-62
Muu tegevuskasum (-kahjum)		5 304	370	771	47
Tegevuskasum (-kahjum) kokku		70 255	10 068	22 493	3 143
Tööjõukulud		-26 802	-3 228	-8 571	-1 147
Muud üldhalduskulud		-17 953	-700	-3 874	-325
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse muutus		-899	-557	-301	-182
Tegevuskulud kokku		-45 655	-4 485	-12 747	-1 654
Finantsvarade allahindlus		-2 479	-455	-4 346	-1 383
Kasum või (-) kahjum finantsvarade ja -kohustiste kajastamise lõpetamisest		4 029	0	1 532	0
Kasumiosa investeeringutelt sidusettevõtetesse		127	0	25	0
Kasum enne maksustamist		26 276	5 128	6 957	106
Maks (maks dividendidelt ja ettevõtte tulumaks)	18	-1 801	-1 497	124	0
Puhaskasum		24 475	3 631	7 081	106
Kasumi jaotumine					
Panga aktsionäridele		24 475	3 631	7 081	106
Aruandeperioodi kasum		24 475	3 631	7 081	106
Muu koondkasum kokku		24 475	3 631	7 081	106
Total comprehensive income for the period attributable to:					
Equity holders of the Bank		24 475	3 631	7 081	106

Lühendatud konsolideeritud finantsseisundi aruanne seisuga 30. september 2018

(tuhandetes eurodes)	Lisa	30. september 2018	31. detsember 2017
Varad			
Sularaha ja nõuded keskpangale	8	564 786	199 250
Nõuded krediitiasutustele	9	74 524	148 893
Tuletisinstrumendid		3 218	4 161
Finantsvarad õiglasel väärtusel läbi kasumiaruande		4 623	4 526
Laenud ja nõuded	10	3 294 164	3 221 001
Investeeringud sidusettevõttesse		1 445	1 465
Immateriaalne põhivara		3 650	4 226
Materiaalne põhivara		648	591
Muud varad		17 274	13 169
Varad kokku		3 964 331	3 597 282
Kohustused			
Võlad krediitiasutustele	11	1 611 954	1 397 509
Võlad klientidele	12	1 776 620	1 648 598
Väljastatud võlakirjad	13	65 167	65 007
Tuletisinstrumendid		3 218	4 161
Masukohustised		156	-
Muud kohustised		31 927	17 832
Eraldised		2 750	1 942
Kohustused kokku		3 491 793	3 135 050
Omakapital			
Aktsiakapital		9 376	9 376
Ülekurss		402 141	402 141
Jaotamata kasum		59 673	50 423
Muud reservid		1 348	291
Panga aktsionäridele kuuluv aktsiakapital kokku		472 539	462 232
Omakapital kokku		472 539	462 232
Kohustused ja omakapital kokku		3 964 331	3 597 282

Lühendatud konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne 30. septembril 2018 lõppenud perioodi kohta

(tuhandetes eurodes)	Aktiakapital	Ülekurss	Muud reservid	Eelmiste perioodide jaotamata kasum	Omakapital kokku
Algsaldo seisuga 1. jaanuar 2017	9 376	92 505	0	9 943	111 825
Dividendid	0	0	0	-5 989	-5 989
Reservkapitali suurendamine	0	0	309 928	-292	309 636
Koondkasum kokku	0	0	0	3 631	3 631
Lõppsaldo seisuga 30. september 2017	9 376	92 505	309 928	7 293	419 103
Lõppsaldo seisuga 31. detsember 2017	9 376	402 141	291	50 423	462 232
Muutused seoses IFRS 9 rakendamisega	0	0	0	-14 169	-14 169
Korrigeeritud algsaldo seisuga 1. jaanuar 2018	9 376	402 141	291	36 254	448 063
Koondkasum kokku	0	0	0	24 475	24 475
Muud	0	0	1 057	-1 057	0
Lõppsaldo seisuga 30. september 2018	9 376	402 141	1 348	59 673	472 539

Lühendatud konsolideeritud rahavoogude aruanne 30. septembril 2018 lõppenud perioodi kohta

(tuhandetes eurodes)	Lisa	1. jaanuar 2018 kuni 30. september 2018	1. jaanuar 2017 kuni 30. september 2017
Äritegevuse rahavood			
Kasum enne tulumaksu		26 276	5 128
Korrigeerimised			
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus		899	557
Laenude ja nõuete allahindlus		-1 985	455
Eraldiste muutus		436	0
Intressitulu	5	-60 910	-10 742
Intressikulu	6	7 703	1 795
Muud korrigeerimised		0	-1 203
Rahavoog äritegevusest enne äritegevusega seotud varade ja kohustuste muutust		-27 580	-4 010
Finantsvarade õiglase väärtuse muutus		63	0
Laenude ja ettemaksete muutus	10	-57 195	1 450
Muutus lühiajalises võlgnevuses teistele krediitiasutustele	11	214 445	-1 699
Muutus tagatisena panditud nõuetes emaettevõttele		37 647	21 053
Muutus viitlaekumistes ja ettemakstud kuludes		-5 515	-118 850
Muutus muudes varades		1 430	76
Klientide tähtajaliste deposiitide muutus	12	127 365	-16 979
Muutus viitvõlgades ja ettemakstud tuludes		13 361	-1 873
Muutus muudes kohustustes		733	-1 094
Saadud intressid		51 543	10 756
Makstud intressid		-7 046	-1 793
Makstud tulumaks		-1 645	-1 210
Rahavood äritegevusest kokku		347 607	-114 173
Rahavood investeerimistegevusest			
Materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamine		-380	-10
Rahavood investeerimistegevusest kokku		-380	-10
Rahavood finantseerimistegevusest			
Makstud dividendid		0	-5 989
Aktsiakapitali suurendamine		0	309 636
Rahavood finantseerimistegevusest kokku		0	303 647
Neto raha ja selle ekvivalentide muutus		347 227	189 464
Raha ja raha ekvivalendid aasta alguses		292 083	219 417
Neto raha ja selle ekvivalentide muutus		347 227	189 464
Raha ja selle ekvivalentide jääk		639 309	408 881
Raha ja selle ekvivalentide jääk koosneb:			
Kassa		5 369	305
Nõuded keskpangale		559 416	190 160
Likviidsed hoiused teistes krediitiasutustes tähtajaga kuni 3 kuud		74 524	218 416
		639 309	408 881

LÜHENDATUD KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE VAHEARUANDE LISAD

LISA 1. OLULISTE TEHINGUTE JA SÜNDMUSTE KOKKUVÕTE

Aastatel 2018–2019 korraldatakse Luminor Groupi sisemine juhtimisstruktuur ümber, et koondada kogu Luminor Groupi Baltikumi äritegevus Eestis asuva Luminor Bank ASi krediidasutuse alla. Selle käigus jääb Luminor Bank AS Eestis alles, kuid Luminor Bank AB Leedus ja Luminor Bank AS Lätis lõpetavad oma tegevuse ning ühendatakse Eestis asuva Luminor Bank ASiga. Piiriülene ühinemine viiakse ellu kooskõlas Eestis, Lätis ja Leedus kehtiva Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta direktiiviga (EL) 2017/1132 äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta. Kõik nimetatud tütarettevõtete varad ja kohustised lähevad asjakohaste seaduste alusel üldõigusjärgluse teel üle Eestis tegutsevale Luminor Bank ASile ning piiriülese ühinemise registreerimisel lõpetavad tütarettevõtted oma tegevuse eraldiseisvate juriidiliste isikutena. Pärast ühinemist jätkab Eestis tegutsev Luminor Bank AS Lätis ja Leedus pangandusteenuste osutamist oma filiaalide vahendusel.

Mais 2018 sai Luminor Euroopa Keskpanngalt kinnituse, et Leedu ja Läti filiaalid lubatakse asutada ja need võivad tegevust alustada. 28. juunil 2018 sai Luminor Euroopa Keskpanngalt nõusoleku tegeleda piiriülese ühinemisega.

Selles vahearuanandes viitab „pank“ (või „Luminor Bank AS“) ettevõttele Luminor Bank AS. „Kontsern“ viitab Luminor Bank ASi ja selle tütarettevõtete konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele.

2018. aasta 30. septembri seisuga omas pank järgmisi tütarettevõtteid:

- Luminor Liising AS (liisingud ja faktooring)
- Luminor Pensions Estonia AS (fondivalitsemine)
- Promano Est OÜ (kinnisvarahaldus)
- Uus-Sadama 11 OÜ (kinnisvarahaldus)
- Luminor Kindlustusmaakler OÜ (kindlustusmaakler)

2018. aasta 30. septembri seisuga kuulus pangale kõigis tütarettevõtetes 100% osalus.

LISA 2. OLULISED ARVESTUSPÕHIMÕTTED

Aruande koostamise alused

Luminor Banki 2018. aasta 30. septembri seisuga koostatud lühendatud konsolideeritud üheksa kuu raamatupidamise vahearuanne on kooskõlas rahvusvahelise raamatupidamisstandardiga IAS 34 „Vahearuanne“, nagu Euroopa Liit on selle vastu võtnud. Vahearuanne ei sisalda kogu teavet, mis tuleb esitada täismahus raamatupidamise aastaaruandes, ning seda tuleks lugeda koos kontserni viimase, 2017. aasta kohta avaldatud raamatupidamise aastaaruandega.

Lühendatud konsolideeritud raamatupidamise vahearuanne koostamisel on rakendatud samu arvestuspõhimõtteid, mida rakendati 2017. aasta raamatupidamise aastaaruande koostamisel selle erandiga, et vahearuanne koostamisel on järgitud uusi standardeid ja tõlgendusi, mis jõustusid 1. jaanuaril 2018 ning mis on avalikustatud allpool.

Muutused arvestuspõhimõtetes

IFRS 9 „Finantsinstrumendid“

Sissejuhatus

2014. aasta juulis andis IASB välja standardi IFRS 9, mida kohaldatakse standardi IAS 39 asemel kõigile 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele, samuti on lubatud ennetähtaegne rakendamine. Kontsern ei rakendanud standardit IFRS 9 ennetähtaegselt.

Nagu IFRS 9 üleminekusätted lubavad, otsustas kontsern võrreldavaid näitajaid mitte ümber hinnata. Finantsvarade ja -kohustiste bilansilise väärtuse korrigeerimist ülemineku kuupäeva seisuga kajastati jooksva perioodi jaotamata kasumi algsaldos.

IFRS 9 vastuvõtmise tõttu muutusid finantsvarade ja -kohustiste ning finantsvarade väärtuse languse kajastamise, klassifitseerimise ja mõõtmise arvestuspõhimõtted.

Klassifitseerimine ja mõõtmine

Esmasel kajastamisel mõõdab kontsern klientide võlgasid, millel ei ole olulist finantseerimiskomponenti (määratakse IFRS 15 kohaselt), nende tehinguhinnas. Muud finantsvara või -kohustisi mõõdetakse esmasel kajastamisel nende õiglasest väärtusest, juhul kui finantsvara või -kohustist ei ole mõõdetud õiglasest väärtusest muutustega läbi kasumiaruande, mõõdetakse seda finantsvara või

-kohustise soetamisega või väljaandmisega otseselt seostatavate tehingukulude alusel.

Finantsvara järgnev mõõtmine oleneb kontserni poolt esmasel kajastamisel tehtud klassifitseerimisest. Esmasel kajastamisel võidakse finantsvarad klassifitseerida ühte alltoodud kategooriatest:

- õiglasel väärtuses muutusega kasumiaruandes kajastatav finantsvara või -kohustus;
- muu koondkasumi (OCI) kaudu õiglasel väärtuses mõõdetud finantsvarad;
- amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsvarad.

Finantsinstrumendid klassifitseeritakse kontserni finantsvarade juhtimise ärimudeli ja finantsvarade lepingupõhise rahavoo omaduste alusel. Finantsvarasid, mis vastavad amortiseeritud soetusmaksumusele või õiglasele väärtusele muu koondkasumi mõõtmise kriteeriumide kaudu, võidakse esmasel kajastamisel määratleda kontserni poolt õiglasel väärtuses kasumi ja kahjumi mõõtmise võimaluse kaudu eeldusel, et see vastab konkreetsetele kvalifitseerimiskriteeriumidele. Peale selle võib kontsern otsustada teatud põhikapitali instrumentidesse tehtud investeeringute esmasel kajastamisel, mida muul juhul mõõdetaks õiglasel väärtuses läbi kasumiaruande, et kajastada järgnevaid muutusi nende õiglasel väärtuses muus koondkasumis.

Esmasel kajastamisel klassifitseeritakse finantskohustised ühte alltoodud kategooriatest:

- amortiseeritud soetusmaksumuses kajastatud finantskohustised;
- läbi kasumiaruande õiglasel väärtuses mõõdetud finantskohustised.

Finantskohustist klassifitseeritakse läbi kasumiaruande õiglasel väärtuses mõõdetud finantskohustisena, kui see:

- vastab kauplemiseks hoitava kohustise definitsioonile ja
- määratakse esmasel kajastamisel õiglasel väärtuses kasumi või kahjumi mõõtmise võimaluse kaudu.

Kõik ülejäänud finantskohustised klassifitseeritakse amortiseeritud maksumuses mõõdetud kohustistena.

Finantsvarade väärtuse langus

IFRS 9 muudab põhjalikult ka krediidikahjude kajastamise põhimõtteid. Standardiga asendatakse IAS 39 kantud kahju mudel tulevikku vaatava eeldatava krediidikahju mudeliga. Pank peab kajastama eeldatava kahju ulatuses allahindluse kõikide laenude ja muude võlainstrumentide puhul, mida ei kajastata õiglasel väärtuses muutusega läbi kasumiaruande, samuti laenukohustuste ja finantstagatislepingute puhul. Allahindluse suuruse määramisel tuginetakse lähema 12 kuu jooksul tõenäoliste makseviivitustega seotud krediidikahjudele, välja arvatud juhul, kui pärast esmast kajastamist on krediidirisk oluliselt suurenenud, mispuhul võetakse allahindluse suuruse määramisel aluseks vara kehtivusaja jooksul tõenäolised makseviivitused. Ostetud või tekitatud krediidiriski tõttu langenud väärtusega varade puhul hinnatakse kahju kehtivusaja eeldatava krediidikahju alusel alla sõltumata instrumendi kehtivusaja jooksul toimuvatest krediidiriski muutustest. Pank on kehtestanud eeskirja, mille alusel iga aruandeperioodi lõpus hinnata, kas krediidirisk on alates esmasest kajastamisest oluliselt suurenenud, võttes arvesse makseviivituse tõenäosuse muutumist finantsinstrumendi järelejäänud kehtivusaja jooksul.

Varad, mille väärtuse langust hakatakse kontrollima, jagatakse krediivõime halvenemise alusel kolme rühma. 1. rühma moodustavad varad, mille krediidirisk ei ole oluliselt suurenenud või mis on liigitatud väikese riskiga varadeks (investeeringujärk või kõrgem). 2. rühma liigitatakse varad, mille krediidirisk on oluliselt suurenenud. 3. rühma kuuluvad varad, mille puhul on kohustusi rikutud. Individuaalselt oluliste 3. rühma kuuluvate varade väärtuse langust kontrollitakse eraldi, individuaalselt mitteoluliste varade oma kollektiivselt. 1. rühma varade puhul peaks allahindlus võrduma 12 kuu eeldatava krediidikahjuga, 2. ja 3. rühma varade puhul aga kogu vara eeldatava eluea jooksul tekkida võiva krediidikahjuga.

Oluline allahindluste suuruse määraja IFRS 9 kohaselt on vara 1. rühmast 2. rühma üleviimise ajend. Pank on otsustanud kasutada absoluutsete ja suhteliste muutuste kombinatsiooni (0,6 p.p. ja 2,5 korda), et vaadelda maksejõuetuse tõenäosust (PD) teatud ajahetkel 12 kuu jooksul ning määrata kindlaks, kas krediidirisk on oluliselt kasvanud. Peale selle viiakse 2. rühma ka kliendid, kelle suhtes rakendatakse makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmeid, kes on kantud musta nimekirja ja kes on oma lepinguliste kohustuste täitmisega üle 30 päeva viivitanud.

Kokkulepitud IFRS 9 kohane väärtuse languse meetodika dokumenteeritakse sisekordades, seda rakendatakse iga päev, järgneb integreerimine front office'i äriprotsessidesse ja selle lõpetamine on kavandatud 2018. aastasse, aga see ei mõjuta väärtuse languse arvestamist. Üldiselt on IFRS 9 kohase väärtuse languse mudeli tulemuseks krediidikahjumite varasem kajastamine vastavate kirjete osas ja see suurendab nende kirjete jaoks kajastatud kahjumile vastava allahindluse summat. Peale selle on IFRS 9 kohaselt tehtud väärtuse languse arvestused volatiilsemad ja protsüklilisemad kui IAS 39 kohased, peamiselt tulevikku suunatud stsenaariumide suure subjektiivsuse tõttu. IFRS 9 allahindluse nõudeid rakendatakse tagasiulatuvalt ja ülemineku mõju kajastatakse jaotamata kasumis seisuga 1. jaanuar 2018.

IFRS 9 rakendamise mõju

Allpool on kirjeldatud mõju, mida IFRS 9 rakendamine kontsernile avaldab.

Finantsinstrumentide klassifitseerimine ja mõõtmine

Finantsvarade ja -kohustiste mõõtmise kategooriat ja bilansilist väärtust IAS 39 ja IFRS 9 kohaselt 2018. jaanuari seisuga võrreldakse järgmiselt:

(tuhandetes eurodes) Finantsvara	Algne mõõtmiskategooria IAS 39 kohaselt	Uus mõõtmiskategooria IFRS 9 kohaselt	Bilansiline maksumus IAS 39 kohaselt seisuga 31. detsember 2017	Uus bilansiline maksumus IFRS 9 kohaselt seisuga 1. jaanuar 2018
Raha ja pangakontod keskpankades	Laenud ja nõuded	Amortiseeritud soetusmaksumus	199 250	199 250
Hoiused teistes krediidasutustes	Laenud ja nõuded	Amortiseeritud soetusmaksumus	148 893	148 888
Läbi kasumiaruande õiglates väärtuses kajastatud finantsvarad	Läbi kasumiaruande õiglates väärtuses kajastatud finantsvarad	Läbi kasumiaruande õiglates väärtuses kajastatud finantsvarad	4 526	4 526
Tuletisinstrumendid	Õiglase väärtus muutustega läbi kasumiaruande	Õiglase väärtus muutustega läbi kasumiaruande	4 161	4 161
Laenud ja nõuded	Laenud ja nõuded	Amortiseeritud soetusmaksumus	3 221 001	3 207 207

Finantskohustiste klassifitseerimisel ja mõõtmisel ei ole muudatusi esinenud.

IAS 39 kohase allahindlusreservi IFRS 9-ga vastavusse viimine.

Järgnevas tabelis ühildatakse IAS 39 ilmnenu kahju mudeli kohaselt mõõdetud eelmise perioodi lõpu allahindlus uue allahindlusega, mida mõõdetakse IFRS 9 eeldatava kahjumi mudeliga seisuga 1. jaanuar 2018:

(tuhandetes eurodes) Finantsvara	Allahindlus IAS 39 kohaselt / Eraldis IFRS 37 kohaselt	Ümberklassifit- seerimine	Ümberhindlused	Krediidikahju allahind- lus IFRS 9 kohaselt
Amortiseeritud soetusmaksumus				
Raha ja pangakontod keskpankades	-	-	-	-
Hoiused teistes krediidasutustes	0	-	-5	-5
Laenud ja nõuded	-43 699	-	-13 794	-57 493
Kokku	-43 699	-	-13 799	-57 498

(tuhandetes eurodes) Finantskohustised	Eraldis IAS 37 kohaselt	Ümberklassifitseerimine	Ümberhindlused	IFRS 9 kohane bilansi- line maksumus seisuga 1. jaanuar 2018
Eraldised	650	-	372	1 022
Kokku	650	-	372	1 022

IAS 39 kohase finantsseisundi aruande IFRS 9ga vastavusse viimine.

Järgnevas tabelis viiakse finantsvarade bilansilise jääkmaksumuse varasema mõõtmise kategooria vastavusse nende uue IAS 39 kohase mõõtmise kategooriaga IFRS 9-le üleminekul seisuga 1. jaanuar 2018:

(tuhandetes eurodes) Finantsvara	Bilansiline jääkmaksumus IAS 39 kohaselt seisuga 31. detsember 2017	Ümberklassifitseerimine	Ümberhindlused	IFRS 9 kohane bilansiline maksumus seisuga 1. jaanuar 2018
Amortiseeritud soetusmaksumus				
Raha ja pangakontod keskpankades				
Lõppsaldo IAS 39 kohaselt ja algsaldo IFRS 9 kohaselt	199 250	-	-	199 250
Hoised teistes krediidasutustes				
Lõppsaldo IAS 39 kohaselt	148 893	-	-	-
Ümberhindlus (eeldatava krediidikahju eraldised)	-	-	-5	-
Algsaldo IFRS 9 kohaselt	-	-	-	148 888
Laenud ja nõuded				
Lõppsaldo IAS 39 kohaselt	3 221 001	-	-	-
Ümberhindlus (eeldatava krediidikahju eraldised)	-	-	-13 794	-
Algsaldo IFRS 9 kohaselt	-	-	-	3 207 207
Amortiseeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsvarad – kokku	3 569 144	-	-13 799	3 555 345
Õiglase väärtus muutustega läbi kasumiaruande				
Läbi kasumiaruande õiglases väärtuses kajastatud finantsvarad				
Lõppsaldo IAS 39 kohaselt ja algsaldo IFRS 9 kohaselt	4 526	-	-	4 526
Tuletisinstrumendid				
Lõppsaldo IAS 39 kohaselt ja algsaldo IFRS 9 kohaselt	4 161	-	-	4 161
Läbi kasumiaruande õiglases väärtuses kajastatud finantsvarad – kokku	8 687	-	-	8 687

(tuhandetes eurodes) Finantskohustised	Bilansiline maksumus IAS 39 kohaselt seisuga 31. detsember 2017	Ümberklassifitseerimine	Ümberhindlused seisuga 31. detsember 2017	IFRS 9 kohane bilansiline maksumus seisuga 1. jaanuar 2018
Eraldised	-	-	-	-
Lõppsaldo IAS 39 kohaselt ja algsaldo IFRS 9 kohaselt	650	-	372	1 022
Finantskohustised – kokku	650	-	372	1 022

IFRS 15 „Kliendilepingutest saadav tulu“

Standardit kohaldatakse 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandlusperioodidele. Standardiga IFRS 15 kehtestatakse viieastmeline mudel, mida hakatakse rakendama kliendilepingutest teenitavale tulule sõltumata tegevusalast ja tulutehingu liigist.

Standardi nõuded kohalduvad ka kasu või kahju kajastamisele ja mõõtmisele, mis on saadud mõne mittefinantsvara müügist, mis ei ole ettevõtte tavalise tegevuse väljundiks (nt kinnisvara, masinad ja seadmed või immateriaalne vara). Nõutakse ulatuslikku teabe avalikustamist, sealhulgas kogutulu üksikasjalik lahtikirjutamine, teave toimingukohustuste kohta, muutused lepinguliste varade ja kohustiste kontojääkides eri perioodidel ning olulised otsused ja hinnangud. Juhtkonna hinnangul ei avalda standardi kohaldamine kontserni finantsaruannetele mingit mõju.

IFRS 15 põhiprintsiip on, et müügitulu peab kajastama selliselt, et see näitaks klientidele osutatud teenuseid summas, mis peegeldab selliste teenuste eest oodatavat tasu. Seda põhiprintsiipi kohaldatakse viiesammulise mudeli abil:

- 1) identifitseeri kliendiga sõlmitud leping;
- 2) identifitseeri lepingus toodud toimingukohustus;
- 3) määra tehingu hind;
- 4) vii tehingu hind kokku lepingus toodud toimingukohustusega;
- 5) kajasta müügitulu pärast toimingukohustuse täitmist.

Kontsern määrab iga identifitseeritud toimingukohustuse puhul lepingu alguses, kas ta täidab toimingukohustuse aja jooksul või teatud ajahetkel, kas tasu on fikseeritud või muutuv, sealhulgas kas tasu on väliste tegurite tõttu piiratud. Tasu viiakse seejärel kokku identifitseeritud toimingukohustusega.

Aja jooksul osutatud teenuste eest saadud tasu kajastatakse siis, kui teenus kliendile osutatakse, eeldades, et ei toimu olulist muutust tasus. Aja jooksul osutatud teenuste eest saadud tulu on näiteks teenustasud, mis on saadud varahalduse teenuse eest.

Kui toimingukohustus täidetakse teatud ajahetkel, siis kajastatakse tulu teenuse kliendile osutamise ajal. Selline tulu on näiteks teenustasu tehingute tegemise eest (arveldused, kauplemine klientide väärtpaberitega, maksekaardiga tehtud tehingute tasud).

IFRS 15 „Kliendilepingutest saadav müügitulu“ (selgitused)

Selgitused kehtivad 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavate aruandlusperioodide kohta, samuti on lubatud ennetähtaegne rakendamine. Selgituste eesmärk on selgitada IASB kavatsusi IFRS 15 väljatöötamisel. Täpsustatud on teostamiskohustuste identifitseerimist, agendina tegutsemise kriteeriumeid ning litsentsitasude kajastamist. Esimese puhul muudeti „eraldi identifitseeritava“ põhimõtte sõnastust; teise puhul on antud juhiseid hindamiseks, kas ettevõtte tegutseb agendi või põhitöövõtjana, ning kuidas rakendada kontrollipõhimõtteid. Litsentside kajastamise osas on lisatud juhised intellektuaalomandi ja litsentsitasude kajastamiseks. Selgitustega antakse ka täiendavaid praktilisi nõuandeid ettevõtetele, kes rakendavad IFRS 15 täielikult tagasiulatuvalt või on valinud osaliselt tagasiulatuva rakendamise. Nagu eespool kirjeldatud, on kontsern hinnanud, et mainitud IFRSi standardi rakendamine ei avalda olulist mõju kontserni finantsaruannetele.

IFRS 16 „Rendiarvestus“

IAS 17 „Rendid“ asendatakse 1. jaanuarist 2019 IFRS 16-ga. IFRS 16 sätestab põhimõtted rentide kajastamiseks, mõõtmiseks, esitlemiseks ja avalikustamiseks ning nõuab rendilevõtjalt kõigi rentide kajastamist ühe bilansilise mudeli alusel, mis sarnaneb IAS 17 kohaselt tehtud kapitalirendi arvestusega. Standard sisaldab rendilevõtjate jaoks kahte kajastamise erandit: väheväärtusliku vara rent (nt personaalarvutid) ja lühiajaline rent (st rendid, mille periood on 12 kuud või vähem).

Rendi alguskuupäeval kajastab rendilevõtja rendimaksete tegemise kohustuse (st rendikohustuse) ja vara, mis esindab alusvara kasutamise õigust rendiperioodil (st kasutusõiguse esemeks olev vara). Rendilevõtjad peavad eraldi kajastama rendikohustuse intressikulu ja kasutusõiguse esemeks oleva vara amortisatsioonikulu. Rendilevõtjad on samuti kohustatud rendikohustuse teatud sündmuste toimimisel ümber hindama (nt renditähataja muutumine, tulevaste rendimaksete muutumine maksete määramiseks kasutatud indeksi või määra muutumise tõttu). Rendilevõtja kajastab rendikohustuse ümberhindluse summat üldiselt kasutusõiguse esemeks oleva vara korrigeerimisena.

Kontsern analüüsib praegu oma kasutusrendi lepinguid, et määrata, millises ulatuses peab nende tulemusel vara ja kohustusi kajastama. Mõnele kohustusele kohalduvad lühikese perioodi ja väheväärtusliku vara erandid ja mõnda kohustust ei saa IFRS 16 kohaselt rentidena kvalifitseerida. IFRS 16 võimalikku mõju 2019. aasta finantsaruannetele me veel hindame.

LISA 3. RISKIDE JUHTIMINE

Lühendatud konsolideeritud vahearuanne ei kata kogu finantsriskide juhtimist, nagu seda nõutakse majandusaasta aruandes, ja selle informatsiooni leiab kontserni 2017. aasta majandusaasta aruandest.

Riskijuhtimises ei ole võrreldes eelmise aasta lõpuga toimunud olulisi muutusi.

Eeldatavate krediitkahjude hindamiseks kasutatavad olulised otsused, sisendid, eeldused ja hinnangud.

IFRS 9 vastuvõtmisega rakendus kolme rühma mudel:

1. rühm – portfelli osa, milles ei ole toimunud krediitkvaliteedi olulist halvenemist alates selle esmasest kajastamisest (või krediidiriski on madal) ja finantsinstrumenti ei peeta halvenenud krediitkvaliteediga instrumendiks;
2. rühm – portfelli osa, milles on toimunud krediitkvaliteedi oluline halvenemine alates selle esmasest kajastamisest, mida kinnitab SICRI näitaja ehk krediidiriski oluline suurenemine, ja finantsinstrumenti ei peeta halvenenud krediitkvaliteediga instrumendiks;
3. rühm – halvenenud krediitkvaliteediga osa portfellist. Luminor võrdsustab kohustuste mittetäitmise ja krediitkvaliteedi

halvenemise definitsioonid selliselt, et kõiki makseviivituses olevaid nõudeid käsitletakse halvenenud krediitkvaliteediga nõuetena ja kõiki halvenenud krediitkvaliteediga nõudeid käsitletakse makseviivituses olevate nõuetena. Selle käsituse aluseks on asjaolu, et panga kasutatav makseviivituse definitsioon katab kõik IFRS 9-s toodud juhud kui võimalikud tõendid selle kohta, et finantsinstrumendi krediitkvaliteet on halvenenud, ning Luminori käsitluses on kõigil sellistel sündmustel negatiivne mõju instrumendi eeldatavale tulevasele rahavoole.

Lisakategooria on finantsvarad, mis osteti või mis tekkisid kui halvenenud krediitkvaliteediga varad (POCI finantsvarad). POCI finantsvaradele kohaldatav klassifikatsioon ei muutu, st kord POCI finantsvaradena klassifitseeritud varad jäävad sellesse rühma, kuni nende kajastamine bilansis lõpetatakse. POCI klassifikatsioon määratakse finantsinstrumendi tasandil.

Luminor kohaldab madala krediidiriski erandit järgmistele riskipositsiooni klassidele:

- keskvalitsused;
- keskpank;
- piirkonnavalitsused;
- kohalikud ametiasutused ja
- institutsioonid.

Vastaspolel peab olema investeerimisjärgu krediidireiting.

Üldiselt leitakse, et finantsvaraga seotud krediidirisk võib oluliselt kasvada, kui pärast finantsinstrumendi esmast kajastamist tuvastatakse vähemalt üks järgmistest SICRI näitajatest, mis ei eksisteerinud selle tekkimise ajal:

- 12 kuu maksejõuetuse tõenäosuse oluline kasv – järgmise 12 kuu jooksul teatud ajahetkel tekkida võiva maksejõuetuse tõenäosuse oluline kasv alates kajastamisest kuni aruandekuupäevani (samal ajal 2,5 korda ja 0,6 p.p.);
- riskiaste 9 või 10 – riskiaste aruandekuupäeva seisuga on 9 või 10;
- maksetähtpäeva on ületatud enam kui 30 päeva – tähtpäeva on ületatud enam kui 30 päeva aruandekuupäeva seisuga;
- nõuetekohaselt teenindatav makseraskuste tõttu restruktureeritud nõue – nõuetekohaselt teenindatav makseraskuste tõttu restruktureeritud nõue aruandekuupäeva seisuga (makseraskused ei põhjusta viivisnõudeid) FINREPi aruandlusnõuete juhendi kohaselt;
- must nimekiri – aruandekuupäeva seisuga musta nimekirja kantud.

Kõiki SICRI näitajaid kajastatakse finantsinstrumendi tasandil, et jälgida finantsinstrumendiga seotud krediidiriskis selle esmase kajastamise kuupäevast alates toimunud muutusi, isegi kui mõned neist viitavad kliendi omadustele.

Luminor käsitleb maksejõuetusena olukoda, kus eksisteerib üks või mõlemad järgmistest maksejõuetuse näitajatest:

1. klient on ületanud panga ees oleva mistahes varalise kohustuse maksetähtpäeva enam kui 90 päeva;
2. on ebatõenäoline, et klient tasub oma võlad pangale.

Maksejõuetus kajastatakse pangas siis, kui maksete tegemisega on üle seitsme päeva viivitatud.

Ebatõenäoliselt laekuvate maksete identifitseerimiseks arvestatakse järgmisi elemente, mida peetakse ebatõenäoliselt laekuva makse näitajateks:

- krediitkohustuse erakorraline ümberstruktureerimine (makseraskuste tõttu restruktureerimine põhjustab viivisnõude FINREPi juhendi kohaselt);
- kliendi suured rahalised raskused (olemasolevad või eeldatavad), st olulised makseraskused;
- spetsiifilise krediidiriskiga korrigeerimise kajastamine riskipositsiooni krediitkvaliteedi olulise halvenemise tõttu;
- kliendi pankrot või sarnane kaitse;
- finantsvara jaoks atraktiivse turu kadumine kliendi rahaliste raskuste tõttu;
- krediitkohustuse müük olulise krediidiga seotud majandusliku kahjuga;
- finantsvara ostmine või tekkimine suure allahindlusega, mis peegeldab kantud krediitkahjumeid;
- krediidipettus;
- maksejõuetust näitav väline reiting.

Maksejõuetust kajastatakse kliendi tasandil.

Maksejõulise staatust ei ole võimalik tagasi saada enne kolme kuu möödumist, kui kõik maksejõuetuse näitajad on kadunud. Selle kolmekuulise katseaja jooksul peab klient tagama maksete õigeaegse tasumise. Katseaja üldreegli juures on erandiks erakorraline ümberstruktureerimine, mille korral peab mööduma üks aasta ümberstruktureerimise meetmete rakendamise hetkest ja hetkest, mil leitakse, et klient on võimeline ümberstruktureerimise järgseid tingimusi täitma. See käsitus vastab FINREPi juhendi nõuetele viivisnõuete lahendamiseks, mille suhtes rakendatakse makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmeid.

Standardilt IAS 39 üleminekul IFRS 9-le asendati ilmnenu kahju mudel eeldatava krediitkahju (ECL) mudeliga. 1. rühma finantsvara kahju allahindlus võrdub 12 kuu eeldatava krediitkahjuga, samas kui 2. ja 3. rühma finantsinstrumentidele arvestatakse kogu elua

eeldatav krediidikahju.

POCI finantsvara eeldatavat krediidikahju hinnatakse kogu eluea ulatuses kuni lõpptähtpäevani. Esmasel kajastamisel eeldatavat kahju nimetatakse esmaseks väärtuse languseks. Järgnevatel perioodidel kajastatakse kasumi või kahjumina ainult esmasest kajastusest alates toimunud kumulatiivseid muutusi eluea eeldatavates krediidikahjudes. Väärtuse languse kollektiivne hindamine tehakse kõigi finantsinstrumentide suhtes, mis ei ole aruandluskuupäeva seisuga viivises, st mida klassifitseeritakse 1. või 2. etapi instrumentidena või mis ei ole makseviivituses POCI varad. Eeldatavat kahju arvestatakse kui tõenäosusega kaalutud keskmisi kahjusid, mida eeldatakse erinevates makromajanduslikes stsenaariumides. Eeldatav kahju konkreetsetes makromajanduslikus stsenaariumis arvutatakse maksejõuetuse tõenäosuse (PD), maksejõuetusest tingitud kahju (LGD), makseviivituses oleva riskipositsiooni (EAD) ja kumulatiivse ettemaksemäära korrutisena, mis diskonteeritakse kehtiva intressimääraga. PD kõveraid, LGD kõveraid ja EAD kõveraid hinnatakse kõigi kuude kohta kuni instrumendi lõpptähtpäevani. Kui instrument kuulub 1. rühma, siis hinnatakse eeldatavaid kahjusid kuni 12 kuu pikkuse perioodi kohta. Kui instrument kuulub 2. rühma, siis hinnatakse eeldatavat kahju instrumendi lõpptähtpäevani kestva perioodi kohta.

PD ja LGD kõverate hindamisel arvestatakse tulevikku suunatud makromajanduslikku teavet. Nende riskiparameetrite hindamise meetodika sisaldab riskiparameetrite ja makromajanduslike muutujate vahelise suhte modelleerimist. Luminori makroökonomidid koostavad makromajanduslike näitajate prognoosid järgneva kolme aasta kohta erinevates stsenaariumides koos stsenaariumide tõenäosusega. Kolme makromajanduslikku stsenaariumi peetakse alus-/realistlikuks, positiivseks ja pessimistlikuks (mille tõenäosused on vastavalt 60%, 25% ja 15%). Eeldatavate kahjude hindamiseks koostatud makromajanduslikud stsenaariumid vastavad krediidiriski stressitestide protsessis kasutatavatele stsenaariumidele. Modelleerimises kasutatavad makromajanduslikud muutujad on reaalse SKP aastane muutus, töötuse määr ja eluasemekinnisvara hinna aastane muutus. Neljandast aastast alates eeldatakse, et riskiparameetrid (PD ja LGD) lähenevad oma pikaajalistele keskmistele tasemetele.

Olulistena klassifitseeritavate 3. rühma riskipositsioonide (või makseviivituses POCI varade) puhul hindab Luminor väärtuse languse summat individuaalselt (individuaalne hindamine), kasutades selleks diskonteeritud rahavoogude (DCF) meetodit. Kasutatakse kahte stsenaariumi, milleks on põhistsenaarium ja riskistsenaarium. Erandjuhtudel võib piisata ühe stsenaariumi kasutamisest. Asjaolud, mille korral võib ainult ühte stsenaariumi kasutada, on deep workout case või olukord, kus maksejõuetu laenuvõtja langeb alla olulisuse piirmäära.

Mitteolulistena klassifitseeritavate 3. rühma riskipositsioonide (või makseviivituses POCI varade) puhul hindab Luminor väärtuse languse summat kogumina (kollektiivne hindamine). Väärtuse languse arvestamisel kohaldatakse tagamata osa suhtes kogumi määra. Järgmistele Luminori eristatavatele kogumitele kohaldatakse erinevaid kogumi määrasid:

- hüpoteeklaenuid ja eraisikutele antud erakrediit;
- tarbimislaenuid ja muud eraisikutele antavad laenuid (sealhulgas liising);
- VKEd (kõik juriidilistele isikutele pakutavad finantsinstrumentid).

LISA 4. KAPITALI JUHTIMINE

TUus eeldatava kahju mudel mõjub negatiivselt panga normkapitalile. Luminor Bank ASi nõukogu otsusega ei kohalda pank Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2017/2395 sätestatud üleminekukorda ning kajastab 2018. aasta 1. jaanuari seisuga kogu standardi IFRS 9 rakendamise mõju. Kapitali adekvaatsuse määr jääb miinimumnõudest endiselt palju kõrgemaks ehk aktsepteeritavale tasemele.

(tuhandetes eurodes)	30. september 2018	31. detsember 2017
Regulatiivne kapital		
1. ESIMESE TASEME OMAVAHENDID (TIER 1)	462 033	445 165
1.1. ESIMESE TASEME PÕHIOMAVAHENDID (TIER 1)	462 033	445 165
1.1.1. Esimese taseme põhiomavahenditena (CET 1) aktsepteeritavad kapitaliinstrumentid	411 518	411 518
Sissemakstud kapitaliinstrumentid	9 377	9 377
Ülekurss	402 141	402 141
1.1.2. Jaotamata kasum	54 016	37 609
1.1.3. (-) Muu immateriaalne vara	-3 650	-4 226
1.1.4 Muud reservid	1 348	291
1.1.5 Esimese taseme põhiomavahendite korrigeerimine seoses usaldatavusfiltritega	-38	-25
1.1.6 Esimese taseme põhiomavahendite kapitali elemendid või mahaarvamised – muud	-1 161	-2

LISA 5. INTRESSITULU

(tuhandetes eurodes)	1. jaanuar 2018 kuni 30. september 2018	1. jaanuar 2017 kuni 30. september 2017	III kv 2018	III kv 2017
Laenud	42 396	5 360	14 409	1 715
Liisingud	17 493	4 482	6 128	1 545
Deposiidid krediidasutustes ja keskpangas	674	0	309	0
Negatiivne intress intressikandvatelt kohustustelt	347	900	95	371
	60 910	10 742	20 941	3 631

LISA 6. INTRESSIKULU

(tuhandetes eurodes)	1. jaanuar 2018 kuni 30. september 2018	1. jaanuar 2017 kuni 30. september 2017	III kv 2018	III kv 2017
Teiste pankade vahenditele	4 122	100	1 844	-535
Tähtajalistele ja muudele hoiustele	2 018	982	798	894
Negatiivne intress intressikandvatelt varadelt	1 261	596	549	211
Muud	302	117	109	239
	7 703	1 795	3 300	808

LISA 7. KOMISJONI- JA TEENUSTASUTULU

(tuhandetes eurodes)	1. jaanuar 2018 kuni 30. september 2018	1. jaanuar 2017 kuni 30. september 2017	III kv 2018	III kv 2017	1. jaanuar 2018 kuni 30. juuni 2018	1. jaanuar 2017 kuni 30. juuni 2017
Krediidilepingute tasud	2 805	166	932	71	1 873	95
Ülekandetasud	4 228	39	1 414	12	2 814	28
Maakleritasud	491	336	156	110	336	226
Muud	7 419	238	2 575	88	4 844	149
	14 943	779	5 077	281	9 866	498

LISA 8. SULARAH JA NÕUDED KESKPANGALE

(tuhandetes eurodes)	30. september 2018	31. detsember 2017
Sularaha kassas	5 369	7 246
Nõudmiseni hoiused keskpangas	559 416	192 005
- sh kohustusliku reservi nõue	27 907	27 311
	564 785	199 250

LISA 9. NÕUDED KREDIIDIASUTUSTELE

(tuhandetes eurodes)	30. september 2018	31. detsember 2017
Nõudmiseni hoiused muudes krediidasutustes		
Eesti Vabariigis registreeritud krediidasutused	2 079	2 358
ELis (v.a Eesti) registreeritud krediidasutused	36 626	83 079
Muudes riikides registreeritud krediidasutused	35 819	63 455
Kokku nõudmiseni hoiused	74 524	148 893

LISA 10. LAENUD JA NÕUDED KLIENTIDELE

(tuhandetes eurodes)	30.09.2018	31.12.2017
Laenud ettevõtetele	1 002 394	945 902
Liisingud	920 498	924 758
Faktooring	156 534	150 874
Avaliku sektori laenud ja liisingud	92 046	79 623
Eluasemelaenud	1 114 002	1 144 595
Muud eraisikulaenud	50 785	18 949
Allahindlused	-42 096	-43 699
- krediidasutused	-125	0
- ettevõtted	-34 306	-38 841
- eraisikud	-7 665	-4 858
	3 294 164	3 221 001
Nõuded Eestis registreeritud klientidele	3 190 714	3 087 599
Nõuded ELis (v.a Eesti) registreeritud klientidele	76 456	94 079
Nõuded muudes riikides registreeritud klientidele	26 994	39 324
	3 294 164	3 221 001

LISA 11. VÕLAD KREDIIDIASUTUSTELE

(tuhandetes eurodes)	30.09.2018	31.12.2017
Nõudmiseni hoiused	8 848	8 907
Tähtajalised hoiused ja laenud (järelejäänud tähtajaga kuni 1 a)	498 055	640 704
Tähtajalised hoiused ja laenud (järelejäänud tähtajaga üle 1 a)	1 104 000	747 000
Kogunenud makstav intress krediidasutustele	1 052	898
	1 611 954	1 397 509

(tuhandetes eurodes)	30.09.2018	31.12.2017
Võlad Eestis registreeritud krediidasutustele	7 008	36 950
Võlad ELis (v.a Eesti) registreeritud krediidasutustele	913 418	731 568
Võlad muudes riikides registreeritud krediidasutustele	691 528	628 991
	1 611 954	1 397 509

Jaotus järelejäänud tähtaja järgi						
30.09.2018	12 kuu jooksul	1–5 aasta jooksul	Kokku	Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
Muud seotud pooled	14 986	200 000	214 986	0% - 1%	EUR	2018 - 2020
Luminor Bank ASi omanikud	484 386	904 000	1 388 386	0% - 1%	EUR	2018 - 2021
Muud krediidasutused	7 530	0	7 530	< 1%	EUR	2018
Kogunenud intress	58	994	1 052			
	506 961	1 104 994	1 611 954			

31.12.2017	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi		Kokku	Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
	12 kuu jooksul	1–5 aasta jooksul				
Muud seotud pooled	94 686	0	94 686	0% - 1%	EUR	2018
Luminor Bank ASi omanikud	546 000	711 000	1 257 000	0% - 1%	EUR	2018 - 2021
Keskpangad	0	36 000	36 000	< 1%	EUR	2018
Muud krediidasutused	8 904	0	8 904	0% - 1%	EUR	2018
Kogunenud intress	91	828	919			
	649 681	747 828	1 397 509			

LISA 12. VÕLAD KLIENTIDELE

(tuhandetes eurodes)	30.09.2018	31.12.2017
Nõudmiseni hoiused	1 298 704	850 245
Tähtajalised ja säästuhoiused	476 944	797 810
Kogunenud makstav intress	971	545
	1 776 620	1 648 598
Mitteresident	139 222	134 291
Resident	1 637 398	1 514 308
	1 776 620	1 648 598
Võlad klientidele kliendiliikide kaupa		
Võlad juriidilistele isikutele	980 034	939 058
Võlad avalikule sektorile	299 323	211 897
Võlad eraisikutele	497 263	497 644
	1 776 620	1 648 598
Võlad Eestis registreeritud klientidele	1 637 398	1 514 308
Võlad ELis (v.a Eesti) registreeritud klientidele	80 951	52 536
Võlad muudes riikides registreeritud klientidele	58 271	81 755
	1 776 620	1 648 598

LISA 13. VÄLJASTATUD VÕLAKIRJAD

2017. aasta IV kvartalis emiteeris Luminor Bank AS oma esimesed võlakirjad. 20. detsembril 2017 emiteeris ettevõtte 2-aastase tähtaja ja 0,33% aastase intressimääraga eelisevõlakirja, mille väärtuseks oli 65 000 000 eurot. Eritingimusi võlakirjade emiteerimisel ei olnud.

LISA 14. TINGIMUSLIKUD VARAD JA KOHUSTUSED NING TULEVIKUTEHINGUD

(tuhandetes eurodes) 30 September 2018	Lepinguline summa	
	Nõuded	Kohustused
Tühistamatud ja tühistatavad tehingud		
Garantiid ja muud sarnased tühistamatud tehingud	0	178 026
Laenulimiidid	0	258 667
Liisingunõuded ja faktooring	0	103 548
	0	540 241
(tuhandetes eurodes) 31.12.2017		
Tühistamatud ja tühistatavad tehingud		
Garantiid ja muud sarnased tühistamatud tehingud	0	190 256
Laenulimiidid	0	318 327
Liisingunõuded ja faktooring	234	27 954
	234	536 537

LISA 15. FINANTSVARADE JA -KOHUSTISTE ÕIGLANE VÄÄRTUS

Tsuurema osa kontserni varade ja kohustiste bilansiline väärtus on ligilähedane nende õiglasele väärtusele.

Kui finantsseisundi aruandes kajastatud finantsvarade ja -kohustiste õiglast väärtust ei ole võimalik aktiivsete turgude andmete põhjal tuletada, tehakse õiglane väärtus kindlaks mitmesuguste hindamistehnikate abil, kus kasutatakse erinevaid matemaatilisi mudeleid. Võimaluse korral põhinevad nende mudelite sisendid jälgitavatel turuandmetel, kuid nende puudumisel määratakse õiglane väärtus hinnanguliselt. Käesoleva raamatupidamise aastaaruande puhul mainitud meetodeid üldjuhul ei kasutatud, sest kontserni finantsseisundi aruandes selliseid finantsvarasid ega -kohustisi ei ole.

Klientide vastu olevate nõuete, klientide hoiuste, krediidasutuste võlgade ja neile võlgu oldavate summade, muude finantsvarade ja -kohustiste ning kapitalirendikohustuste õiglase väärtuse leidmiseks on diskonteeritud tulevasi rahavooge, kasutades intressimäärasid, mis kehtivad sarnaste tingimuste, krediidiriski ja järelejäänud tähtaegadega võlakohustuste kohta.

Finantsvarade õiglase väärtuse hindamiseks on juhtkond teinud diskonteeritud rahavoogude analüüsi, kus on kasutatud ajakohaseid turuandmeid rahavoogude kohta hindamise kuupäeva seisuga. Laenude puhul, mille intressi viitemäär on seotud ujuvate turu intressimääradega, on kontsern võtnud arvesse väljastatud laenude keskmise intressimäära ja hiljuti väljastatud laenude keskmise intressimäära vahelist erinevust. Võttes arvesse, et osa laenude puhul on seda määra pärast laenu väljastamist muudetud (tõstetud), on selliste laenude bilansiline väärtus kontserni hinnangul võrdne nende õiglase väärtusega.

Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate finantskohustiste (nt võlg krediidasutustele, võlg klientidele, mis ei ole nõudmiseni) õiglane väärtus on leitud diskonteeritud rahavoogude meetodil, kasutades sarnaste toodete intressimäärasid aasta lõpu seisuga. Nõudmiseni või ujuva intressimääraga finantskohustiste õiglane väärtus on hinnatud ligilähedaseks nende bilansilisele väärtusele.

Järgnevas tabelis on toodud ära panga õiglases väärtuses kajastatavate finantsvarade ja kohustiste õiglase väärtuse hindamise hierarhia. Finantsinstrumentid jagunevad kolme taseme vahel:

tase 1 – noteeritud (korrigeerimata) turuhinnad aktiivsel turul identsetele varadele ja kohustistele;

tase 2 – hindamistehnikad, mille puhul õiglase väärtuse hindamise seisukohalt olulised madalaima taseme sisendid on otseselt või kaudselt jälgitavad;

tase 3 – hindamistehnikad, mille puhul õiglase väärtuse hindamise seisukohalt olulised madalaima taseme sisendid ei ole jälgitavad.

Panga lepinguliste tuletisinstrumentide õiglane väärtus liigitatakse tasemele 2. Nende puhul on tegemist intressimäära swap-lepingutega, mille hinnastamisel lähtutakse alati turu jälgitavatest sisenditest.

2018. ja 2017. aastal finantsinstrumente tasemete vahel ümber ei liigitatud.

Õiglases väärtuses kajastatavaid varasid ja kohustisi hinnati 2018. aasta 30. septembri seisuga.

FINANTSINSTRUMENTIDE ÕIGLASE VÄÄRTUSE TASEMED

(tuhandetes eurodes)	Hindamise kuupäev	Noteeritud hind aktiivsetel turgudel (tase 1)	Olulised jälgitavad sisendid (tase 2)	Olulised mittejälgitavad sisendid (tase 3)	Kokku
Varad	30.09.2018				
Nõuded keskpangale		5 369	559 416	0	564 786
Nõuded krediiasutustele		0	74 524	0	74 524
Tuletisinstrumendid		0	3 218	0	3 218
Finantsvarad õiglases väärtuses läbi kasumiaruande		0	4 623	0	4 623
Laenud ja ettemaksud		0	0	3 294 164	3 294 164
Kokku		5 369	641 782	3 294 164	3 941 315
Kohustused	30.09.2018				
Võlg krediiasutustele (laenud ja deposiidid)		0	1 611 954	0	1 611 954
Võlg klientidele (hoiused)		0	1 776 620	0	1 776 620
Väljastatud võlakirjad klientidele		0	0	65 167	65 167
Tuletisinstrumendid		0	3 218	0	3 218
Kokku		0	3 391 792	65 167	3 456 960

(tuhandetes eurodes)	Hindamise kuupäev	Noteeritud hind aktiivsetel turgudel (tase 1)	Olulised jälgitavad sisendid (tase 2)	Olulised mittejälgitavad sisendid (tase 3)	Kokku
Varad	31.12.2017				
Nõuded keskpangale		0	0	199 250	199 250
Nõuded krediiasutustele (hoiused)		0	0	92 832	92 832
Tagatisena panditud nõuded emaaettevõttele		0	0	37 647	37 647
Tuletisinstrumendid		0	4 161	0	4 161
Finantsvarad õiglases väärtuses läbi kasumiaruande		0	4 526	0	4 526
Laenud ja ettemaksud		0	0	3 239 414	3 239 414
Kokku		0	8 687	3 569 143	3 577 830
Kohustused	31.12.2017				
Võlg krediiasutustele (laenud ja deposiidid)		0	0	1 397 509	1 397 509
Võlg klientidele (hoiused)		0	0	1 648 598	1 648 598
Väljastatud võlakirjad klientidele		0	0	65 007	65 007
Tuletisinstrumendid		0	4 161	0	4 161
Kokku		0	0	3 111 114	3 115 275

Nõuded krediiasutustele (hoiused) ning laenud ja nõuded klientidele on väljastatud turutingimustel. Seega ei erinenud nende finantsvarade õiglase väärtus olulisel määral nende bilansilisest väärtusest ei seisuga 30. september 2018 ega ka 2017. aasta 31. detsembri seisuga. Finantsinstrumentide intressimäärad on enamasti ujuvad. Klientidele antud laenude ja nende vastu olevate nõuete õiglase väärtuse määramiseks on kasutatud juhtkonna hinnangut. Seega liigituvad need õiglase väärtuse hindamise hierarhia 3. tasemele.

Kohustiste õiglase väärtuse hindamiseks kasutatakse mittejälgitavaid sisendeid ja seega tuleks need liigitada varadega samale tasemele.

LISA 16. SEOTUD POOLED

Seotud poolteks loetakse pooli, kellest ühel on teise üle kontroll või oluline mõju finants- ja äritegevust puudutavate otsuste langetamisel.

Seotud pooled on omanikud, nõukogu ja juhatuse liikmed, juhtkonna võtmeisikud, nende lähisugulased ning enamusosalusega ettevõtted ja sidusettevõtted.

Emaettevõteteks loetakse lõppomanikke ehk Luminor Group AB omanikke DNB Bank ASAd ja Nordea Bank ABd.

Ettevõtte tavapärase äritegevuse käigus tehakse seotud pooltega mitmesuguseid pangatehinguid, mis hõlmavad näiteks laenude andmist, hoiustamist, välisvaluutatehinguid ja finantsinstrumente. Kõik sellised tehingud on toimunud äritingimustel ja turuhindade alusel. Seotud pooltega tehtud tehingute mahud, saldod perioodi lõpu seisuga ning tehingutega seotud tulud ja kulud on aruandeperioodil järgmised.

(tuhandetes eurodes)	30. september 2018	31. detsember 2017	III kv 2018	III kv 2017
Saadud intress				
Emaettevõtte	675	792	297	286
Muud seotud pooled	0	0	0	0
	675	792	297	286
Muu tulu				
Emaettevõtte	9	0	1	0
Muud seotud pooled	2 465	90	-164	0
	2 474	90	-163	0
Makstud intress deposiitidelt/laenudelt				
Emaettevõtte	3 214	867	1 007	302
Muud seotud pooled	659	102	586	32
	3 873	969	1 593	334
Muud kulud				
Emaettevõtte	3 313	296	727	257
Muud seotud pooled	1 117	9	-906	5
	4 430	305	-179	262

(tuhandetes eurodes)	30. september 2018	31. detsember 2017
Nõudmiseni hoiused (nõuded)		
Emaettevõte	40 481	99 942
Muud seotud pooled	38	1 520
	40 519	101 462
Tagatisena panditud nõuded		
Emaettevõte	0	37 657
	0	37 657
Laenu ja ettemaksed		
Emaettevõte	31 788	0
Muud seotud pooled	0	0
	31 788	0
Saadud laenu ja deposiidid		
Emaettevõte	1 389 596	1 257 449
Muud seotud pooled	215 024	95 312
	1 604 620	1 352 761
Kohustused		
Emaettevõte	952	1 200
Muud seotud pooled	531	715
	1 483	1 915
Tingimuslikud varad		
Emaettevõte	66 000	168 200
	66 000	168 200

LISA 17. Segmendiaruandlus

Tegevussegmentide majandustulemuste mõõtmine

Tegevussegmentide tulemuste hindamiseks kasutatavad mõõtmispõhimõtted ja jagunemine tegevussegmentide vahel põhineb kõrgeimale äritegevust puudutavate otsuste langetajale edastatud informatsioonil kooskõlas standardiga IFRS 8. Luminoris on kõrgeimaks äritegevust puudutavate otsuste langetajaks kontserni tegevjuhtkond.

Tegevjuhtkond jälgib oma äriüksuste majandustulemusi eraldi, et langetada informeeritud otsuseid ressursside eraldamise ja tulemuslikkuse hindamise kohta. Tegevussegmentide majandustulemusi hinnatakse nende ärikasumite ja -kahjumite alusel ning mõõdetakse samadel alustel nagu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes. Intressitulu kajastatakse netosummas, kuna juhtkond kasutab tulemuslikkuse hindamiseks peamiselt neto intressitulu kombineerituna brutotulu ja -kuluga.

2017. aasta 1. oktoobris muutis Luminor Group kajastatavaid tegevussegmente ning seega puuduvad võrdlusandmed, mis annaks ülevaate vastavate segmentide varasemast tegevusest.

Segmentideks jaotamise alused

Tabelis on esitatud finantstulemused eraldi nelja peamise ärivaldkonna kohta, milleks on korporatiivpangandus, ärikliendid, kodumajapidamised ja privaatpangandus. Ülejäänud tegevussegmentid, mis jäävad allapoole standardis IFRS 8 sätestatud kvantitatiivseid kriteeriume ning mida täies mahus laiali ei jaotata, kajastatakse muude tegevussegmentide all.

Avalikustatavad tegevussegmentid

Korporatiivpanganduse segment teenindab suuri ärikliente ning äriklientide segment väikeseid ja keskmise suurusega ärikliente. Korporatiivpanganduse ja äriklientide segmentid toetuvad oma tegevuses kliendisuhtepõhisele klienditeenindusmudelile, tehes Luminori äriklientidele kliendikeskseid väärtuspakkumisi. Kodumajapidamiste segment pakub Baltikumi turgudel Luminori klientidele mitme kanali vahendusel kogu meie finantsteenuste ja lahenduste laia valikut. Sellesse tegevusalasse on koondatud nõuandev ja teenindav personal, müügikanalid, tootmisüksused, tugipersonal ja IT, kes lähtuvad kõikidel turgudel ühtselt

strateegiast, tegevusmudelitest ja juhtimisest.

Privaatpanganduse segment pakub kvaliteetseid tooteid investeerimiseks, hoiustamiseks ja riskide juhtimiseks. Samuti hallatakse seal klientide vara ning antakse finantsnõu nii varakatele eraklientidele kui ka institutsionaalsetele investoritele. Muude tegevussegmentide all on toodud need majandustulemused, mida pole ühelegi tegevussegmentidele omistatud.

(tuhandetes eurodes) 1. jaanuar 2018 kuni 30. september 2018	Korporatiiv- pangandus	Äriklendid	Kodumajapi- damised	Privaatpan- gandus	Muud tegevus- segmentid	Kokku
Neto intressitulu	13 448	6 355	11 045	912	21 446	53 206
Neto komisjoni- ja teenustasutulu	3 071	1 136	3 364	252	3 921	11 744
Äritulu	1 034	291	391	80	1 045	2 841
Muud tegevustulud	92	144	17	0	2 210	2 463
Tulud kokku	17 645	7 926	14 817	1 244	28 623	70 255
Tööjõukulud, üldhalduskulud ning põhivara kulum ning väärtuse muutus	-7 395	-4 269	-13 773	-781	-19 437	-45 655
Laenude ja nõuete allahindlus	4 963	-4 303	3 811	13	-2 935	1 549
Muud tegevuskulud	0	0	0	0	-1 674	-1 674
Puhaskasum	15 213	-646	4 855	476	4 577	24 475

(tuhandetes eurodes) III kv 2018	Korporatiiv- pangandus	Äriklendid	Kodumaja- pidamised	Privaatpan- gandus	Muud tegevusseg- mentid	Kokku
Neto intressitulu	6 798	3 262	5 733	427	1 421	17 641
Neto komisjoni- ja teenustasutulu	1 543	655	1 797	121	-35	4 081
Äritulu	787	110	152	98	-58	1 089
Muud tegevustulud	72	0	13	0	-402	-317
Tulud kokku	9 200	4 027	7 695	646	925	22 493
Tööjõukulud, üldhalduskulud ning põhivara kulum ja väärtuse muutus	-3 328	-1 715	-6 087	-398	-1 219	-12 747
Laenude ja nõuete allahindlus	-2 380	383	-781	-44	7	-2 815
Muud tegevuskulud	0	0	0	0	149	149
Puhaskasum	3 492	2 695	827	204	-137	7 081

(tuhandetes eurodes) 30.09.2018	Korporatiiv- pangandus	Äriklendid	Kodumaja- pidamised	Privaatpan- gandus	Muud tegevus- segmentid	Kokku
Laenud ja nõuded	1 391 087	503 885	1 394 673	37 195	0	3 326 840
Muud varad					637 491	637 491
Varad kokku	1 391 087	503 885	1 394 673	37 195	637 491	3 964 331
Võlad klientidele	813 229	286 297	369 456	230 634	0	1 699 616
Muud kohustised					1 792 177	1 792 177
Kohustused kokku	813 229	286 297	369 456	230 634	1 792 177	3 491 793

LISA 18. MAKSUD

Alates 1. aprillist 2018 kehtib krediidasutuste kvartaalse kasumi suhtes ettevõtte tulumaks 14%. Maksu tuleb maksta järgmise kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks. Kui kasum jaotatakse, tuleb lisaks maksta kuni 6%ni täiendavat tulumaksu, jõudes kogumaksumäärani kuni 20%. Lisamaksu määr sõltub dividendimaksete regulaarsusest. Kui dividende ei maksta, ettemaksu ei tagastata. Esimest korda rakendati tulumaksu ettemaksu 2018. aasta II kvartali kasumilt summas 1 144 000 eurot. Kolmandas kvartalis kajastati tulumaksu ettemaksu summas 360 000 eurot.

LISA 19. LUMINOR BANK ASI ERALDISEISVAD KONSOLIDEERIMATA PÕHIARUANDED

19.1 Luminor Bank AS-I koondkasumiaruanne 30. septemberil 2018 lõppenud perioodi kohta

(tuhandetes eurodes)	01 Jaanuar 2018 kuni 30 September 2018	01 Jaanuar 2017 kuni 30 September 2017	III kv 2018	III kv 2017
Intressitulu	46 515	10 527	15 746	3 550
Intressikulu	-7 152	-1 796	-2 756	-809
Neto intressitulu	39 364	8 732	12 990	2 741
Dividenditulu	2 000	0	0	0
Komisjoni- ja teenustasutulu	8 247	443	2 735	171
Komisjoni- ja teenustasukulu	-2 513	-21	-770	-5
Neto komisjoni- ja teenustasutulu	5 734	422	1 966	166
Netotulu valuutatehingutelt	2 745	32	1 007	13
Muud tegevustulud	3 171	591	-143	116
Muud tegevuskulud	-113	-344	-29	-155
Muu tegevuskasum (-kahjum)	5 803	278	835	-26
Tegevuskasum (-kahjum) kokku	52 901	9 431	15 791	2 881
Tööjõukulud	-24 129	-3 153	-7 692	-1 113
Muud üldhalduskulud	-16 524	-316	-3 445	-187
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse muutus	-745	-557	-248	-182
Tegevuskulud kokku	-41 397	-4 026	-11 386	-1 481
Finantsvarade allahindlus	1 446	-600	-3 966	-1 408
Kasum või (-) kahjum finantsvarade ja -kohustuste kajastamise lõpetamisest	2 175	0	676	0
Kasum enne maksustamist	15 124	4 806	1 115	-8
Maks (maks dividendidelt ja ettevõtte tulumaks)	-1 301	-1 384	123	0
Puhaskasum	13 824	3 422	1 239	-8
Kasumi jaotumine:				
Panga aktsionäridele	13 824	3 422	1 239	-8

19.2 Luminor Bank AS-I finantsseisundi aruanne seisuga 30. september 2018

(tuhandetes eurodes)	30. september 2018	31. detsember 2017
Varad		
Sularaha ja nõuded keskpangale	564 786	199 250
Nõuded krediitiasutustele	72 636	129 001
Tuletisinstrumendid	3 218	4 161
Laenud ja nõuded	2 960 782	3 123 417
Investeeringud sidusettevõttesse	110 983	110 983
Immateriaalne põhivara	1 127	1 707
Materiaalne põhivara	607	547
Muud varad	7 225	10 123
Varad kokku	3 721 366	3 579 190
Kohustused		
Võlg krediitiasutustele	1 411 954	1 397 509
Võlg klientidele	1 780 486	1 663 065
Väljastatud võlakirjad	65 167	65 007
Tuletisinstrumendid	3 218	4 161
Maksukohustised	156	0
Muud kohustised	18 299	13 741
Eraldised	2 785	1 942
Kohustused kokku	3 282 066	3 145 425
Omakapital		
Aktsiakapital	9 376	9 376
Ülekurss	402 141	402 141
Jaotamata kasum	27 117	21 956
Muud reservid	664	291
Panga aktsionäridele kuuluv aktsiakapital kokku	439 299	433 765
Omakapital kokku	439 299	433 765
Kohustused ja omakapital kokku	3 721 366	3 579 190

19.3 Luminor Bank AS-I omakapitali muutuste aruanne 30. septembril 2018 lõppenud perioodi kohta

(tuhandetes eurodes)	Aktiikapital	Ülekurs	Muud reservid	Eelmiste perioodide jaotamata kasum	Omakapital kokku
Algsaldo seisuga 1. jaanuar 2017	9 376	92 505	0	6 993	108 874
Dividendid	0	0	0	-5 536	-5 536
Reservkapitali suurendamine	0	0	309 928	-291	309 637
Koondkasum kokku	0	0	0	3 422	3 422
Lõppsaldo seisuga 30. september 2017	9 376	92 505	309 928	4 588	416 397
Lõppsaldo seisuga 31. detsember 2017	9 376	402 141	291	21 956	433 765
Muutused seoses IFRS 9 rakendamisega	0	0	0	-8 290	-8 290
Korrigeeritud algsaldo seisuga 1. jaanuar 2018	9 376	402 141	291	13 666	425 475
Koondkasum kokku	0	0	0	13 824	13 824
Muud	0	0	373	-373	0
Lõppsaldo seisuga 30. september 2018	9 376	402 141	664	27 117	439 299

19.4 Luminor Bank AS-I rahavoogude aruanne 30. septemberil 2018 lõppenud perioodi kohta

(tuhandetes eurodes)	1. jaanuar 2018 kuni 30. september 2018	1. jaanuar 2017 kuni 30. september 2017
Äritegevuse rahavood		
Kasum enne tulumaksu	15 124	4 806
Korrigeerimine		
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	745	557
Laenude ja nõuete allahindlus	-4 092	600
Eraldiste muutus	471	0
Intressitulu	-46 515	-10 527
Intressikulu	7 152	1 796
Rahavoog äritegevusest enne äritegevusega seotud varade ja kohustuste muutust	-27 116	-2 769
Finantsvarade õiglase väärtuse muutus	160	0
Laenude ja ettemaksete muutus	158 878	1 305
Muutus lühiajalises võlgnevuses teistele krediidasutustele	14 445	-1 578
Muutus tagatisena panditud nõuetes emaettevõttele	37 647	21 052
Muutus viitlaekumistes ja ettemakstud kuludes	1 488	-116 011
Muutus muudes varades	1 410	-2 766
Klientide tähtajaliste deposiitide muutus	116 739	-17 705
Muutus viitvõlgades ja ettemakstud tuludes	3 825	-4 291
Muutus muudes kohustustes	733	124
Saadud intressid	46 448	10 541
Makstud intressid	-6 470	-1 797
Makstud tulumaks	-1 144	-1 096
Rahavood äritegevusest kokku	347 042	-114 991
Rahavood investeerimistegevusest		
Materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamine	-225	-10
(Decrease)/Increase in cash and cash equivalents as a result of investing activities	-225	-10
Rahavood finantseerimistegevusest		
Makstud dividendid	0	-5 536
Aktsiakapitali suurendamine	0	309 636
Rahavood finantseerimistegevusest kokku	0	304 100
Neto raha ja selle ekvivalentide muutus	346 817	189 099
Raha ja raha ekvivalendid aasta alguses	290 605	218 475
Neto raha ja selle ekvivalentide muutus	346 817	189 099
Raha ja selle ekvivalentide jääk	637 422	407 574
Raha ja selle ekvivalentide jääk koosneb		
Kassa	5 369	305
Nõuded keskpangale	559 416	190 160
Likviidsed hoiused teistes krediidasutustes tähtajaga kuni 3 kuud	72 636	217 109
	637 422	407 574

LISA 20. SÜNDMUSED PÄRAST FINANTSARUANDE KUUPÄEVA

Keskpika tähtajaga võlakirjade emiteerimiseks loodud programmi raames (Euro Medium Term Note) emiteeris Luminor Bank AS 2018. aasta 10. oktoobril 350 miljoni euro ulatuses tagamata võlakirju tähtajaga kolm aastat ja intressimääraga 150 protsendipunkti. Nimetatud võlakirjad on kaubeldavad Iirimaa väärtpaberibörsil.

KONTAKTANDMED

Luminor Bank AS
Asukoht ja aadress

Liivalaia 45
10145 Tallinn
Eesti

Registreerimisriik Eesti Vabariik
Äriregistri kood 11315936
Telefon +372 628 3300
Faks +372 628 3201
Nordea SWIFT/BIC NDEAEE2X
DNB SWIFT/BIC RIKOEE22
Veebisait www.luminor.ee
E-post info@luminor.ee
Bilansipäev 30. september 2018
Aruandlusperiood 01.07.2018–30.09.2018

Aruandlusvääring Euro

Konsolideerimisgrupp
Luminor Liising AS **Promano Est OÜ**
Äriregistri kood 10237140 Äriregistri kood 11681888

Luminor Pensions Estonia AS **Uus-Sadama 11 OÜ**
Äriregistri kood 11469303 Äriregistri kood 11954914

Luminor Kindlustusmaakler OÜ
Äriregistri kood 11588048

Asukoht ja aadress: Liivalaia 45, 10145 Tallinn, Eesti Vabariik
Registreerimisriik: Eesti Vabariik

Konsolideerimisgrupp

Luminor Liising AS
Äriregistri kood: 10237140

Luminor Pensions Estonia AS
Äriregistri kood: 11469303

Luminor Kindlustusmaakler OÜ
Äriregistri kood: 11588048

Promano Est OÜ
Äriregistri kood: 11681888

Uus-Sadama 11 OÜ
Äriregistri kood: 11954914

Asukoht ja aadress: Liivalaia 45 10145 Tallinn Estonia
Registreerimisriik: Eesti Vabariik